

بلوچي دريائ

غوس بهار

بلوچی دریاب

غومس بہار

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہء

اے کتاب ۽ کلیں ھک بلوچی اکیڈمی کوئٹہ نیگ انتہ ابید
اکیڈمی ۽ اجازت ۽ کس اے کتاب ۽ بہرے یا سرجم ۽ چاپ ۽
شنگ کرت نہ کنت۔ نتیں کہ بہائے کت کنت۔

نام کتاب	بلوچی دریاب
نہشتکار	(بلوچی عروض و بحورانی پجار)
دانگ	غوس بہار
سال	۵۰۰
نہاد	۱۹۹۷ء
چاپ جاہ	۱۰۰ گلدار
	قلات پرنٹنگ پریس کوئٹہ

تاکدیم

۱	پیش گپ	(۱)
۳	شائری چپے	(۲)
۱۵	بلوچی ۽ بن دریاب	(۳)
۳۰	دریاب ۽ نام پر بندی	(۴)
۴۲	شائری ۽ ریایت	(۵)
۵۳	بلوچی بن رھبند ۽ شائری	(۶)
۷۰	بلوچی دریاباں کساس	(۷)
۸۵	بلوچی دریاب (پجارا)	(۸)
۹۱	بلوچی دریاب ۽ آوانی نام	(۹)
۹۳	ناسرجم دریاب	(۱۰)

پیش گپ

بلوچی دریاب شمعے داستان انت۔ اے کتاب ۽ نبشت کنگ ۽ مئے دو
 مراد انت یکے کہ مئے مستریں مراد انت آ ایش انت کہ ما وتی جند ۽
 زبان ۽ گار ۽ گارات بو تگیں شری ساچ ۽ دیما بیار ایں ۽ مئے ساچ ۽
 دریابان ۽ چہ گار ۽ گاراتی ۽ برکیں۔
 اے وہدی ہرکس سرپد انت کہ بلوچی شری ساچ اربلی فارسی ۽
 دریاب یا "بحور" ۽ روا بیگا انت چون بیگا انت چینگہ گران انت ایشی
 ہرکے سرپد انت بلئے مئے مراد اے نہ انت کہ ما بلوچی ۽ شاری ساچ ۽
 توسیف ۽ دگہ کتابے نز بیار ایں اے دریاب دیما کا انت ہرکس وت سئی
 بیت کہ بلوچی ۽ در بلوچی دریابان شاری کنگ ۽ تھا چے تپاوت ہست
 انت۔

ہے وڑا مئے دوی مراد ہمیش انت کہ ما نوک باہندیں شانزان ۽
 کمیں باز کساس ۽ سرپد بکن ایں کہ شرچے وڑا کساس بیت کچ چیا گوش
 انت۔ رد ۽ رتب چے انت۔ اے کتاب شاری ۽ ہیکاری ۽ نہ انت بلئے
 ما کمیں باز ہیکاری ۽ نیمکا ہم شنگ ایں۔
 دوستل اے گپ پدر انت کہ اے کتاب ۽ تماردی چہ منی زانت
 ۽ گیش من بیت آئی سبب ہمیش انت کہ اے یک ہنچیں بنگے ۽ سرا

انت کہ آ اولی رند ء دیما آئیگا انت۔ اے یک پٹ پولی ء
 پد جنی چیزے بوت کنت اے بابت ء دگہ براتے شر تر پٹ ء
 پول کرت بکنت اگاں چوش بوت تہ من سر پد باں کہ من
 مرادیک بوتگ آں۔ البہ یک مہربانیے بکن ات کہ منا منی کئی ء
 یا کمزوری ء نشان بدئے ات نگدکاری جوانیں پڑے ء اے در
 پہ کس ء بند ہم نہ انت ء پہ کمزوری ء سر پدی ء نگدکاری ء پڑ
 ء گہتریں پڑ ماں لبزانک ء بوت نہ کنت۔

ماں آسرا من واجہ جان محمد دشتی ء منت ء گرتگ بلوٹ آں
 گناھے نہ بیت کہ آئی ہمت ء چہ بلوچی اکیڈمی ء اے کتاب ء
 چانپ جنگ ء در پاچ بوت نتہ ایشرا باز وہد انت کہ پتینکان
 انت۔ اے دشتی انت کہ مئے گرانیں بار ء کوپگاں زور سگا انت
 چد ء ساری کتاب ء چانپ جنگ وتی جاہ ء بلوچی اکیڈمی ء
 کارگس ء رونگ ہم پرما یک گرانیں گپے بوتگ۔
 دگہ شمنے سر ء سلامتی انت۔
 غوس بہار

شائری چیسے ..... ؟

شائری چیسے ..... ؟ اے جست ۽ پستہ تے فہدی سرجمیں رنگ ۽ دیما
 نیا تلگد ہر زانتکار ۽ وتی اہد ۽ وتی زانت ۽ رو ۽ شائری ۽ چاچا ۽
 بوجنگ ۽ جہد کرنگد بلے تے وھدی یکے ۽ ہم چشیں سرجمیں ۽ بگریں
 بوجنگے نہ کرنگ کہ مردم آرا آسری گوشت بکنت
 اگل ماشر ۽ لغتی مانا ۽ بگندایں تہ اے لہزچہ شتور ۽ زانت ۽ در
 اتلگ واجہ مولانا سیفی کہ ”عروض سیفی“ نامی کتابے ۽ واہند انت ۽
 اے کتاب شائری ۽ دریابانی بابت ۽ انت گوش ایت ...
 ”..... شعر در لغت دانستن و دریاقن است
 و در اصطلاح سخن است موزون کہ دلالت کند
 بر معنی و قافیہ داشتہ باشد و قابل قصد موزونی
 آل سخن کردہ باشد ...“

ایشی مانا ایش بوت کہ شر ۽ لغتی مانا چیزے ۽ زانتگ ۽ اوباد انت
 بلے لہزار ۽ رو ۽ یک کسای نیں ترانے کہ مانا ۽ رتب دار ایت ۽ پ
 زانت اے تران ۽ را کسای کنگد بونگد واجہ سیفی ۽ سک شیواری ۽

گونا شرء بابت ء وتی هیال درشاں کرنگ انت دانکہ شرء مانا ء ہم
 بدنت ء کلام پاک ہم آئی پرا رتچ ء ہسار ء مہیت بلے گپ تمداں بس
 بوئیں و سک شرآت بلے دگہ ہم بازیں زانتکارے ہست کہ آوانی
 ہیال ء ایوکا برز ء چاریں شربانی نام شاری نہ انت بلکن آشربہ تما دگہ
 ہم بازیں چیزے درینج انت۔ ماں اے زانتکاراں کوہن ء چہ کوہن ترء
 نوک ء چہ نوک تریں ازانتکار ہست انت۔
 مسال ہبرء شرء بابت ء کلاں ساری اے گپ افلاتون ء دیما
 آورنگ ء شرء را یک گیگانے گوشگ بلے آئی جنء یک شاگردے ء آئی
 ء اے ہیال ء را رد گوشت کہ شاری ایوکا یک گیگانے ء بس۔ ارستو
 شارء یک اوبادگرے زانت کہ یک اوبادی ء تحسلی دنیاے دارایت ء
 چہ اے تحسلی دنیاے ہر چیز کہ اوباد کنت چراواں یکے شرانت۔ یونان ء
 بازیں زانتکارے ارستو ء اے ہیال ء گوں ہمتپاک انت۔ ایرانی
 مہلونک ء شارآن ء پیغامبر زانتگ ء شرآن ء چہ درنگیب ء اتلگ میں
 کلوه یا پیغام لیکنگ ء شارآن ء ہما شرف دانگ کہ پیغامبر ء را دینگ
 بوگ۔

جالی وهداں مہلونکات ء چار وژنیں مردمان ء غیبی تاگت ء واہند
 زانتگ یکے کاہن بزاں رمل جنوک دومی ساہر بزاں سرکنوک سہمی

شائر ء چارمی جنی۔ آ اهد ء مملونک ء ایمان بوتگ کہ شائر ہر شترے
 پر بندایت آ در نگیبی گپ انت ء اے گپانی یا شترانی سرا ایمان آرنگ
 در نگیبی تاگت ء سرا ایمان آرنگ انت بلے اے دراہیں گپ جاہلی زمانگ
 ء ء نزا انتکاری ء اهد ء گپ انت شائری ء بابت ء برز ء جست ء پسہ نہ
 انت۔

کدامتہ بن جافر (بیرانی 337 وہ) شرء تو سیف ء چوش کنت کہ
 ”..... انه قول موزون مقفی بیدل علی مفی والاسباب
 المعروف التی بحیط بها حد الشعر وھی اللفظ والمعنی
 والوزن والتقفیة.....“

شر ہما وزن داروک نیں ء رتب داریں تران انت کہ لبز مانا،
 وزن ء رتب بدارایت۔ ہیے وڑء ابن خلدون ء نزیک ء شر ہما وزن
 داروک ء رتب داروکیں تران انت کہ مانا بدارایت ء رومی (مبدل)
 نامی نیں آبلے ء سرا ایر بہ بیت۔ دگہ یک ارب زانتکارے شرء ہما
 تران لیکیت کہ رتب ء گرنج ء بستگہ
 ابن رشیک۔ گوشت کہ تران تما وهدی شر گوشتگ نہ بیت تاں
 وهدی کہ آرا وزن ء رتب مہ بیت۔ انگریز زانتکار ورڈز ورتھ ء ہیال
 انت کہ

”... شتر ہما ہلکیکت انت کہ جذبہ ۽ پارسیت

۽ دل ۽ جملانکیاں ایر روت ...“

واجہ الانپو (EDGERALLANPOE) گوشتیت کہ مزین مزین سنائی
(قصیدہ) ۽ شاری زاننگ چہ راست ۽ دور روئنگ انت ۽ مزین مزین
سنائی شاری گوشت نہ بنت چیا کہ سنائی ۽ تہا تاکت وریں جذبہ نیست
انت۔

واجہ رسکن گوشتیت

”..... ہما سبب کہ هیال ۽ پارسیت ۽ شائر ۽ ذہن ۽

چہر بدنت ۽ آئی جذبہ ۽ مارگ ۽ ژا نبلین

انت ہما کسای جاور ۽ شتر گوش انت ...“

جرمن شائر واجہ رلکے ۽ هیال انت

”..... شاری ایوگا مارگانی نام نہ انت

بلکن تجربہ ۽ ہم نام انت ...“

واجہ ملٹن ۽ درین ہیال انت کہ

”..... شتر ہما انت کہ آئی تہا شتریت

بہ بیت، تخیل بہ بیت ۽ ہم اسر بداریت ...“

واجہ گوئے شاری ۽ یک ازے زانت ۽ اسلوب ۽ اہمیت ۽ سرا زور

دنت۔

ہے وڑے واجہ میتھو آرنلڈ ۽ گورے

”... شہر ”زند ۽ نگد“ انت براہ ۽

اسلوب شہر ۽ شہری انت ...

سید وکار احمد روزی ۽ ہیال انت کہ

”... شہری چہ زند ۽ جہلانکیاں ہنچوش و دی بیت

چوش کہ چہ روچ ۽ رثن، چہ ماہ ۽ ماہکان ۽ چہ

کرومگ ۽ سار میں بو ...

دگہ جاہے واجہ روزی ”شہر ۽ یک گویاکی چہرے زانت کہ گوں

مردماں بے ہجاب ۽ گپ کنت۔

واجہ آتش کہ وت یک جوانیں شہرے شہری ۽ توسیف ۽ ماں شہری زبان ۽

چوش کنت۔

بندش الفاظ جڑنے سے نلون کے کم نہیں

شاعری بھی کام ہے آتش نگینہ ساز کا ...

واجہ ڈاکٹر عبادت بریلوی مسائل ادب نمبر ماہتاک نگار ۽ ماں وتی

نہشتانک ۽ شہری بابت ۽ وتی ہیالیں چوش درشان کنت۔

”... مراد دہیت لے مجموعی اور متوازن

امتزاز کا نام ہی شاعری ہے.....“

دگہ جاھے پدا گوشیت کہ

”... شاعری جزبات و احساسات

کے ارتعاش کا نام ہے.....“

چریشاں ابید ہم دگہ بازیں ہیالے شاعری بابت ءء دیما اتلگ چوش

کہ

”... شتر انسانی اگل ءء یک مارگی ءء ازی ماناے ...“

”... شتر ہما انت کہ جزبہ ءء چہر ءء بہ کشیت.....“

”... ہنچوش کہ فلسفہ ءء رشتہ گوں دماغ ءء انت ہیے

رنگ ءء شاعری ءء سیالی گوں دل ءء انت.....“

ہنچوش جمیل جالبی ماں وتی کتاب ءء ساری ءء شاعر ءء جکانسریاں

باوست کنت ءء گوشیت.....

”... شعر کھنے کے لئے ضروری ہے کہ شاعر بہت سے

شہروں، انسانوں، چیزوں سے واقف ہو۔ وہ جانوروں

کی عادات، پرندوں کی پرواز، نور ظہور کے تڑکے،

۹

نھے منھے غنچوں کی چٹنگ کر پھول بن جانے کی
 حرکات سے بھی واقف ہو۔ اس میں یہ صلاحیت
 بھی ہو کہ وہ اپنی قوت مستحیلہ کے ذریعے ان جانے
 علاقوں، غیر متوقع مقابلوں، آنے والی جدائیوں، بچپن
 کے دھندلے دھندلے نقوش اور بچپن کی بیماریوں کو
 بھی دیکھ سکے وہ سویرے سے واقف ہو جو ستاروں کے
 ساتھ گزری ہو۔

شاعر کے لئے صرف انہی چیزوں سے واقف ہونا
 کافی نہیں بلکہ محبت بھری راتوں کی یادوں کا
 تصور بھی ضروری ہے جن میں ہر رات ایک
 دوسرے سے مختلف تھی۔

درد زہ میں مبتلا عورتوں کی چیخیں اور وضع
 عمل کے بعد پر سکون حالت میں الگ تھلک
 پڑی ہوئی عورتوں، دم توڑتے ہوئے لوگوں
 کی حالات کا احساس، یہ بھی ضروری ہے شاعر
 کو خود مردے کے پاس بھی اس کے کھلے

ہوئے درہ چوں والے کمرے میں جہاں رک
 رک کر رونے کی آوازیں آرہی ہوں موجود
 ہونا چاہیے۔ اور صرف یادوں کا ہونا بھی کافی نہیں
 بلکہ جب یہ کافی ہو جائیں تو انھیں بھول جانے
 کی صلاحیت ہونی چاہیے اور اس میں اتنا صبر بھی
 ہونا چاہیے کہ وہ ان کے پھر سے لوٹ آنے کا انتظار
 بھی کر سکے کیونکہ دراصل یہ یادیں ہی تو ہیں جن
 کی ساری اہمیت ہے اور جب یہ خون بن کر
 سرایت کر جائیں۔ ہماری نظر اور اشارہ بن
 جائیں۔ جب ان میں اور ہم میں کوئی تمیز نہ
 رہے اس وقت اور صرف اس وقت یہ ممکن
 ہے کہ کسی اچھوتے وقت میں ایک نظم کا پہلا
 لفظ ان تجربات کے درمیان سے ابھرے اور
 پھر مکمل ہو کر فضا میں پھیل جائے .... "

واجہ ڈاکٹر جمیل جالبی ء اداں مارا پہ شائری ء دو مزنیں چیز ء نیمگاکشی

دانگ یکے نزدیکیں مشاہدہ ء ہورت چاری ء دومی جہلیں تجربہ۔ ڈاکٹر ء
 اے تو ایس نبشت ء مکسد ہم ہمیش انت کہ تما وہدی کہ شائر نزدیکیں
 مشاہدہ ء جہلیں تجربہ ء دریا ء مگوا زینیت شر پر بست نہ کنت۔ بلے بیا کہ
 مشاہدہ ء تجربہ ایو کا پہ شر ء پر بندنگ ء الی نہ انت بلکن رم ء ہر تک ء
 پہ الی ء ہجدری انت۔ بے مشاہدہ ء بے تجربہ ء نئیکہ آزمانک آزمانکے
 بیت ء نئے کسمانک کسمانکے یا دگہ نبشتانکے چو نبشتانک ء۔
 گڑاں اے جست پدا پدا کسیت کہ ما شر ء توسیف ء مانا ء گوں کجام
 لہزاں کرت کن ایں۔ پریشی یک گپے و ہے دیما کسیت کہ ما شاری ء بگریں
 بست ء تو ایس وجود ء دیما بیار ایں کہ کجام اهد ء کجام زندمان ء شاری ء
 چون ء چے رنگ ء ردوم زرتگ ء چے ڈولاوت ء رانا مینتگ بلے پدا ہم
 اے گپ ء سوت ء شاری دیما آرنگ لوٹیت ء شاری انسان ء را چہ
 تاریخی شاہدی ء ساری گون انت ء کسیت۔
 دومی گپ ء اے پدر بکن ایں کہ شاری یک از مے جوڑ بیٹگ ء پد
 آتی بنداتی لوازمی انکشاف چے رنگ ء بوتگ ء شاری چے رنگ ء
 کائنات گیر بوتگ۔ بلے اے ہم یک مشکلیں ء مہنت تلب نیں کارے کہ
 یک کتابے ء تما جاہ دیٹگ بوت نہ کنت۔ الہ ما اے گوشت کن ایں کہ
 تیکنیکی لہاز ء دست ء اتلگیں تاریخ ایش انت۔ کہ یک روپے واجہ خلیل

ابن احمد روزی وتی دوستیں شہر روزہ دمکان سنیل ۽ بیت کہ آئی سر
 ماں زرانکارانی بازار ۽ کپیت کہ گوں یک رومے ۽ رزاں جوڑ کنگا بنت۔
 اے رزانانی توار آئی گوشاں کپیت کہ ترندی ۽ تراپی ۽ درجا ہم مردم ۽
 گوشاں وش لگیت۔ چہ ہمدان آ شاری ۽ ہم یک رومے ۽ تھا آرنگ ۽
 آئی دود ۽ دستور جوڑ کنگا ۽ ارادہ ۽ کنت ۽ وتی ارادہ ۽ سرجم کنگا ۽ پد
 ایشی نام ۽ وتی دوستیں شہر روزہ نام ۽ کنت ۽ آئی مہنتانی توار جہان ۽
 چار مکنڈاں ”علم العروض“ بزاں روزہ زانت ۽ نام ۽ جسکیت۔ بلے
 اے گپ آہری نہ انت چیا کہ تاریخ چہ واجہ خلیل روزی ۽ ساری ۽
 یونان ۽ شاری ۽ پہ راہبند پیش داریت ۽ بازیں تاریخ زانت اے ہم
 گوش انت کہ خلیل روزی وت چہ یونان ۽ شاری ۽ راہبند ۽ متاسر
 بوتگ ۽ اربی شاری ۽ را ماں راہبند ۽ آورنگ۔
 ہرچون بہ بیت بلے چہ بازیں زانتکارانی گشتن ۽ اے گپ دیما کنتیت
 کہ شاری ۽ ہاتر ۽ وزن ۽ رتب الی ۽ ہجدری شے انت۔ بلے وہدے
 شاری ۽ زانت ووت ۽ شاری شایگاں بوت تہ پہ شاری ۽ وزن ۽
 رتب الی نہ منت یا چو بگوش آں کہ شاری ماں وزن ۽ رتب ۽ گوالک ۽
 مان نیانگ۔ بلکن بگریں ہب ۽ جہلیں ہیال شاری ۽ بنپد زانتگ بوت۔
 لوقیال نہیں زانتکارانی گوشنگ انت کہ وجدان ۽ بگریں ہب پہ شاری ۽

شرف دار انت ء؄ پہ شہر پر بندنگ ء؄ وزن، دریاب ء؄ رتب الی نہ انت ء؄
نیکہ شاری اے جنجالانی محتاج انت۔ ء؄ باید انت کہ ایشانی محتاج ہم
مہ بیت چیا کہ اے چیز (وزن، دریاب ء؄ رتب) وت ساری ء؄ ماں انسانی
تب ء؄ موجود انت۔ اے زانتکاری دلیل ایش انت کہ شاری ء؄ را یک
رہندے تھا چہ شاری بنگج ء؄ باز رند کیز کنگ بوگ ء؄ شاری وت
چرے کیز ہزاراں سال ساری انت اگاں شاری رہندے محتاج بو عین
تہ یا و شاری ء؄ را آئی بنداتی ء؄ بنگجی روچاں یک رہندے بوگ ات یا
کہ یہ شاری ء؄ چما روچاں کہ یہ زانت یک رہندے ناہینگ بوگ ات
وتی بنگج کرنگ ات بلے ماگند این کہ شاری چہ بندات ء؄ ہم یک شریں
رنگے ء؄ پیدا کہ انت۔ شاری ء؄ را وزن، دریاب ء؄ رتب ء؄ محتاج کنگ ء؄
متلب ایش انت کہ چہ انسانی وجدان ء؄ تکمیل ء؄ دراتلگیں شر شریں
خیال ء؄ را گٹ گیر بکن یا آئی در آگ ء؄ دیمما دیوارے مک بکن کہ اے
وڑ نہ ایوکا پہ شاری ء؄ نلسان انت بلکن پہ شار ء؄ ہاتر ء؄ ہم جور توم
انت۔ بلے دگہ مکتب فکر ء؄ زانتکار گوں کوہنیں زانتکاراں ہم تب انت
ء؄ وزن ء؄ رتب ء؄ را پہ شاری ء؄ الی زان انت۔ ایشانی نزیک ء؄ پہ شر ء؄
وزن ہنچوش الی انت چوش کہ پہ انسان ء؄ گین کش۔ اے مکتب فکر ء؄
زانتکار پہ شاری ء؄ جبل ء؄ چاریں بینتاں الی ء؄ ہجدری زانت بہ

(۱) خیال (۲) لبزمانانی (۳) وزن (۴) رتبہ۔

(۱) خیال۔ ماں شہری لہزار ء ہما مشاہدہ ء تجربہ ء را گوش انت کہ ماں
شہر ء پر بنداں در شاں بیت۔

(۲) لبزمانانی۔ ماں شہری لہزار ء ہما لہز انت کہ بگریں ء سر جمیں ماناے
بداریت، ارزان وانگ ء بنیت ء پراہ مانا بہ بیت ء گوشاں گراں مہ
کپیت ء اولی نزر ء زانگ بہ بیت کہ شہر ء خیال چے انت۔
(۳) وزن۔ ماں شہری لہزار ء ہما کچ ء کساس ء را گوش انت کہ ماں
دریاباں آرنگ بنت۔

(۴) رتبہ۔ شہری لہزار ء ہمک پر بند ء زربارانی زران ء یک حساب ء
داریت۔ اے لہز ہر چون و شام ء و ش زمیل بیت شہر ء پر بند ء ہمنکہ
وش لزت ء زیبا کنت۔

شہری ء وزن ء رتبہ ء پریشکا زلورت انت کہ اے چیز ہر چون پہ
شہری ء پہ شہر ء خیال ء در شان جنجال انت بلے چریشان شہری ء را
یکے زمیل ء دوی گور ء براہ رسیت۔ ہمے سبب انت کہ اے تیز گلہیں اہد
ء کہ شہری ء پھنات روج پہ روج پراہ تر ء شہریگاں تر لوان انت۔ وزن
ء رتبہ ء جنجال ہیج شہر ء تب ء نہ کپتگ ات۔ بلے ہمے سبب انت کہ
ہمک شہر پہ دلکش یا پہ کام نا کام بلے وزن ء خیال ء اما داریت ء ہما
جاہ ء کہ رتبہ الی بیت چرائی وت ء دور داشت نہ کنت پریشکا۔

”... شازی مارگہ ۽ ہما دھر شاں انت
 کہ پہ کچ ۽ کسان انت!“

دوی در بلوچی ۽ بن دریاب

بلوچی زبان ۽ فارسی زبان ۽ بنزہ ۽ مکی ۽ سبب ۽ ہر دو زبانانی شری
 ساچ ہم بندر ۽ یکے بوتگہ بلے و ہدے ارب گروہبران اسلام ۽ آگ ۽
 پد ماں فارس ۽ وتی سرزندى کرار داشت ۽ اندازہ ہمیش انت کہ سے
 سد سال ۽ نزیک ۽ اربانی سرزندى ۽ ہاکمیت ماں فارس ۽ برکرار بوتگ
 ۽ آ و ہداں اولی زہم فارسی زبان ۽ سرا مان اتلگہ ۽ تاریخ شاہد انت کہ
 اربانی ہاکمی ۽ سرزندى ۽ اهداں ہما ہال فارسی ۽ بوتگ کہ مروچی ماں
 بلوچستان ۽ بلوچی نیگ انت واجہ ۽ سلام ۽ واجہ ۽ زبان ۽ را دروت .....
 اے فارسی ۽ نیک بختی ات کہ سے سد سالں پد امیر اسمائیل سامانی
 ۽ مان ترکستان، خراسان ۽ اسفہان ۽ وتی حکومت آورت ۽ پدا رند ۽
 342ھ ۽ فارسی زبان اے ہلکواں سرکاری ۽ دفتری زبان بوت ۽ فارسی ۽
 رافردوسی ۽ رودکی ۽ وژیں راجدوستیں شائر ۽ زانتکار رستہ واجہ شمس
 العلماء مولوی محمد حسین نبشتہ کنت کہ و ہدے فارس ۽ اربانی سرزندى
 ہلاں بوت ۽ دوار فارسی وتی واجہ وت بوت انت کہ تہ چو مٹھو ۽ وژا
 کہ و ہدے ماں ڈب ۽ انت تہ ہما زبان ۽ کہ ہیل بدے یے نرونڈیت
 بلے چہ ڈب ۽ دربنیت ۽ درچکے ۽ سرا بہ نندیت پدا وتی زبان ۽ توار

دنت ۽ فارسی مہلونک ۽ وانندگاں ہنچوش کرت۔ آواں سداں سال ۽
 ہیل کرتگیں دگر ۽ زبان یل دات ۽ وتی دوستیں زبان ۽ گپ ۽ تران بنا
 کت۔

بلتے تنا وہداں فارسی ۽ چہ اربی ۽ ہنچیں بوے چتنگ ات کہ رودکی،
 فردوسی، سعدی ۽ بہار ۽ ہم فارسی ۽ شری ساچ ۽ را چہ اربی شری ساچ
 ”فعلون، فاعلن ۽ مفعولن“ ۽ جتا کرت نہ کت ۽ فارسی ۽ ہنی شاری ۽
 دریاب ۽ شری ساچ ”وے دلی دے دالی دلی دالی“ دات نہ کت۔ بندر
 ۽ بلوچی زبان ۽ شری ساچ ۽ ہنی دریاب ہم چوش فارسی ۽ ہنی دریاب ۽
 بوتگہ بلوچی زبان ہما بختاوریں زبان انت کہ آئی وتی یک ہنچیں تے کہ
 وتی نزیکیں سیالیں زبانانی نزیکی ۽ دجا ہم وتی ہج ۽ زلورت برجہ داشتگ
 یے ۽ ایندگہ زبانانی رنگ ۽ نہ رجتگہ پریشکا فارسی ۽ گوں ہمبنزہ بیگی ۽
 دجا ہم بلوچی زبان ۽ وتی شری ساچ ۽ آبی توار چہ فارسی ۽ جتا داشتگ
 انت ۽ وتی ہست برکرار داشتگ بلوچی زبان ۽ شری ساچ ۽ بندریاب
 انت

”لے لڈے لیلڈے لڈے لڈے“

بلئے فارسی زبان ء ہرچ رنگے چہ اربی ء زرتگ آئی پہ زور اے رنگ
 بلوچی زبان ء سرا ہم مُشنگ ء کول ڈاکٹر انعام الحق کوثر نیگ ء
 ”..... ایک طاہرانہ اندازے کے مطابق صرف قرآن شریف کے کم و
 بیش پانچسو الفاظ (مستقات کے علاوہ) پاکستان کی روزمرہ علاقائی اور قومی
 زبانوں میں مروج ہیں۔ دوسری ملی زبان یعنی فارسی علم و ادب، حکومت
 و حکمت اور فن و شاعری کی زبان تھی۔ اور اسے علماء، فضلاء، حکماء و عمال
 اور مورخین و شعراء نے کم و بیش انیسویں صدی تک ذریعہ اظہار
 بنائے رکھا ان ملی زبانوں کے طویل غلبے کا لازمی نتیجہ یہ ہے کہ مسلمانوں
 کی علاقائی اور قومی زبانیں ان سے متاثر ہوئیں اور متاثر رہیں گے بلوچی
 زبان بھی ان دونوں زبانوں کی خوشہ چینی سے مستثنیٰ نہیں لیکن
 عمومی اثرات کے علاوہ بلوچی پر فارسی کے خصوصی اثرات بھی مرصوم
 ہیں۔“

ہے سبب انت کہ فارسی ء سرا اربانی سے حد سالی سرزندى ء رنگ
 آورت ء پدا بلوچی ء ہمے وتی شری ساچ ء دریاباں ہوار بازیں چیزے
 وتی یلدا ء سرزندانی زرت۔ بلکن بلوچی زبان ء سرا اے بازیں چیزپہ
 زور مشنگ بو تگ انت ء اے زور مشی ء تماوت بلوچ ہاکمانی دست نان

انت۔ اگلے ما تاریخ ء بگندایں تہ ما اے گپ ء سئی بہ این کہ ماوتی ڈیہہ ء
یک نہ یک وڑے ء ہاکم وت بوتگ این۔ پرے گپ ء مارا کس ء ہج نہ
کرتگ کہ ماوتی ڈیہہ ء وتن ء در بلوچی زبانوں کارمرز بکن این۔ بلے ما تاریخ
ء اے دلپدر دیں جاوے ء گندایں کہ ہاکم بلوچ انت بلے سرکاری زبان
فارسی انت، ہاکم بلوچ انت بلے سرکاری زبان ہندی انت ہاکم بلوچ
انت بلے سرکاری زبان اردو انت۔ اے بلوچی زبان ء سک سری انت
کہ دگرانی زونڈانی چیرا ء وتیگانی دست یے گرو ء سک انت بلے زندگ
انت۔

اے کتاب ء نبشتگ کنگ ء مے مراد ہمیش انت کہ یکے ما بلوچی
زبان ء جند ء دریابوں ویما بیار این دانکہ گار ء گارات مہ بنت۔ اے
وہدی اے دریاب داں گاراتی ء جہلانکی سر انت بلے پٹ ء لوٹ ء یا
ہورت چاری ء گندگ بنت۔ اے دریابانی گاراتی ء جاوے تمدان سر انت
کہ مے لبزانک ء شرشریں سر چریشاں بے سما انت یک وہدے واجہ
اتاشاد ء وڑنیں کلانیں زانتکارے ء اے دریابان ء "مہمل" بزاں
پونجت ء چونائیں لبزگوشنگ۔ آئی وتی کتاب درچین ء تہا ایشان ء مے نام
دانگ بلے وہدے پدا ایشانی سرا بیچار کنت۔ ایشاں تپاسیت تہ وتی اولی
ھیال ء رد زانت ء پدا مے بلوچی ء دریابانی تہا شاری ہم کنت اے

بابت ء مارند ترء دروراں دیما کاراں۔ چرے گپ ء مئے گوشنگ ء مراد
ایش انت کہ مئے جند ء دریاب اچ ما ہنچوش دور کنتنگ بوتگ انت کہ
مئے شہز انت ء کلانیں سر ہم کدی کدی سہ ور انت۔
اے وہدی بلوچی زبان ء شاری در بلوچی کچ ء کساس یا دریاہاں بیتنگا
انت۔ چریشی یکے و بلوچی زبان ء شاری سک گران بوتگ۔ ہنچوش گران
کہ اے وہدی سک کمیں شائر ہست انت کہ پہ کچ ء کساس شاری کن
انت۔ دومی لبزاں باز کمیں شائر ء شاری کچ ء کساس ء بروبر کا انت نبتہ
منی ہیال ء 80% درسد شائر کہ چرایاں رژن دید ء پمبہ ہیال ء وانندیں
شائر ہم ہوار انت ماں شاری ء کچ ء کساس ء رد ور انت۔ دریاب،
مکر میانی (زخافات) نام منی خیال ء اگل یک ء دو شائر ء را سرجم ء یات
بنت دگہ گپے۔ بلئے اے ہنچوش گران انت کہ یات بیتنگ اش مشکل
انت۔

دومی نیمگا مئے ہنوگیں شاری ء اسر مئے ساز ء زمیل ء سرا ہم
ہنچوش کپنگا انت۔ چیا کہ ساز ء زمیل ہم پہ کچ ء کساس انت۔ اگل مئے
شاری در بلوچی کچ ء کساس ء سرا بیت تہ اے گپ الی انت کہ مئے ساز
ء زمیل ء تہا ہم در بلوچی رنگ جاہ زوریت کہ مروچی بانداں ما
گند لگاں۔ باز کمیں سازگر انت کہ زگریں بلوچی ء سازگر انت۔ باز

نادان ۽ نالوھیں ھمبل اے ڪرد ۽ بلوچي ساز ۽ زميل ۽ ڊيمشٽ گوشت
 بلے ھڪ ۽ چوش نہ انت۔ بلوچي شاري ۽ وڙا بلوچي ساز ۽ زميل ۽ پڙوت
 سک پراہ ۽ شائينگان انت کہ يکے مئے در بلوچي دريابان شاري ۽ دومي
 زباني زميلي رنگ مان گھنگ ۽ دومي بلوچي ۽ ساز ۽ نام گھنتس ڊيمشٽاں
 دگہ زباني ساز ۽ دروشم بلوچي۔ زبان ۽ ساز ۽ دروشم ۽ آورنگد بلے
 ڊيمشٽ دگہ چيزے ۽ ”چر بہ سازي“ دگہ۔
 اے گپ ۽ مستري الت ھميشہ انت کہ ھريک زباني ۽ وٽي جنڊ ۽
 لوٽ ۽ گزر بنت ۽ ھرزبان ۽ وٽي يک چاگردے بيت کہ وٽي تبه داريت۔
 يک زباني ۽ ھج ۽ زلور تان ۽ بہ دومي زبان ۽ سرا بہ لڏے ھنچوش گران
 بيت کہ اے وھدي مئے شاري گران انت۔ اگل يک شاري وٽي تجربہ ۽
 زانت ۽ يک ھنچس شري پر بنديت کہ کچ ۽ کساس ۽ بروبر انت بلے
 اے گوشت نہ کنت کہ اے شر کجام درياب ۽ تما انت۔ اے گراني ۽ يک
 درورے اے ميراس مارا چه فارسي زبان ۽ رستگد
 ماں فارس ۽ ارب گروھبراني سرزندی ۽ اسلام ۽ آيگ ۽ رند فارسي
 زبان ۽ وٽي شاري ساچ ۽ ھوار دگہ سداں لبر بباد دات۔ ۽ رندا ھما ھشر
 کہ گوں فارسي زبان ۽ اربي زبان ۽ ڪرنگ ات۔ فارسي زبان ۽ گوں بلوچي
 زبان ۽ کت۔ مئے گوشتگ ۽ مراد ايش انت کہ وھدے فارسي زبان مئے

وٹی ہاکمانی پارسست ء بلوچی زبان ء سرا مشنگ بوت تہ بلوچی زبان ء گی
 دگہ پچ راہ ء درے نیست ات کہ وت ء چرے زبانانی گور سوچک ء
 برکیتہ ء پدا بلوچی زبان ء تہا سداں لبر اربی زبان ء اتک ء بلوچی ء
 شاری ء ساچ لے لڑے ء جاہ ء "فاعلن" ء گپت ء پدا اے "فاعلن"
 ہنچوش دیماشت کہ بلوچی ء لے لڑے پونجت ء مہمل لبر زانتگ بوت
 انت۔

اربی زبان ء ماں بلوچی ء ہلکواں آیک ء اربی شری ساچ ء شاری
 بیٹگ ء پدا اے مارگ دیما اتک کہ ماں اے شاری ساچ ء شاری سک
 گران انت۔ چیا کہ اربی زبان ء تب دگرے ء بلوچی زبان ء دگرے،
 اربی زبان ء چاگرد ء آنی گزر دگر انت ء بلوچی زبان ء دگر۔ اربی زبان ء
 آب ء اوانی توار دگر انت ء بلوچی زبان ء دگر۔ اربی باز دیما شنگیں
 زبانی ات ء بلوچی یک پدمنتگ ء وتیگانی دستاں ایر ماویں زبانی ات
 پریشکا بلوچی زبان ء اربی زبان ء دستاں ملت نہ کت ء شاری ء لوازمانی
 زانتگ پہ بلوچی زبان ء شاراں وبال جان بوت۔
 اے گپ پدر کنتگ کرزیت کہ ایوکا بلوچی زبان ء انہاں بلکن فارسی
 ء اردو ہردو زبانان اربی ء دستاں ملت نہ کت۔ ء فارسی زبان ء اربی ساچ
 ء بلے وتی تب ء ردء چار وزن ء دریاب (بحر) دگہ اوباد کت۔ اردو ء ہم

یا زودہ چہ اربی ء چہ فارسی ء زرت ء وتی شاری ساچ ء رہبند جوڑ
کت۔ اے گپ گوشنگ کرزیت کہ اربی ء کل نوزودہ دریاب انت۔ کزا
یک شارے ماں اردو ء دوازودہ دریاباں شاری ساچ ء سرپد بہ بیت ء
آئی ”بحر“ زخافات ء ناماں بزبان انت ہی سبب انت کہ باز سنجیدگیں
شار پرے گپ ء پیچار ء انت کہ اردو زبان ء، باید انت وتی بنی یاماتی
زبان ء رہبنداں بزوریت بزبان اربی ء اے گرانیں دریابانی بدل ء
ہندی ء آسانیں ”پینگل“ ء شر ساچی بکنت دانکہ ماں اردو ء شاری
ارزان ء زبان ء جند ء تب ء بہ بیت۔
مختلف زبانانی لوٹ ء گزر ء تب ء بابت ء واجہ پروفیسر سعود
حسین خان (علی گڑھ) ڈاکٹر سمیع اللہ اشرفی ء کتاب ”اردو ہندی کے
جدید مشترک اوزان“ ء پجاری نبشتانک ء وتی جند ء چکاستگیں بوتنے ء
زکر ء چوش کنت۔

”..... میں نے اپنے قیام پیرس 1952ء میں بحرہزج
مشن سالم (مفاعیلین، مفاعیلین، مفاعیلین، مفاعیلین)
پر عربی، فارسی اور اردو کے اشعار منتخب کر کے یہ
تجزیہ کیا تھا کہ ایک عرب اور ایک ایرانی دوست سے
ان اشعار کو تحت اللفظ پڑھنے کو کہا۔ عرب ایرانی سے

کہتا کہ تم خارج از وزن ہو جاتے ہو اور
 ایرانی عرب پر الزام دھرتا کہ تم شعر
 میں سکتہ ڈال دیتے ہو۔ اس کے بعد
 میں نے اسی وزن پر اردو کا ایک شعر
 خود پڑھا تو دونوں مجھ پر پل پڑے کہ
 تم بالکل وزن سے خارج شعر پڑھ رہے
 ہو۔ میرا اصرار یہ تھا کہ تم دونوں غلط ہو
 اور میں صحیح ہوں۔ اصل صورت یہ تھی
 کہ عربی، فارسی، اردو تینوں زبانوں کا
 اپنا اپنا لسانی مزاج اور صوتی آہنگ ہے
 دوسرے الفاظ میں صوتی شکنجے ہیں یہ شکنجے
 ان زبانوں کے شعری آہنگ پر اپنے اپنے
 طور پر اثر انداز ہوتے ہیں۔ باوجود اس کے
 کہ عروضیوں نے وزن کی ایک کسوٹی مقرر
 کر رکھی ہے.....

اے یک سرجم دریابے، ہال انت کہ ایشی چاریں کچ ہفت ہفت

آب نیگ انت ء برابر برابر انت۔ ہما دریاب کہ ناسرجم انت ء جتا جتا
 کچ نیگ انت ہماواں ہمے وڑا بچکاس ء تہ آوانی چے ہال بیت۔ پریشکی
 اردو زبان ء بازیں زانتکار ء نامی نیں شائر ہم پہ اردو زبان ء شائری
 ساچ ء ہندی زبان ء ”پنگل“ ء زورنگ ء شرتر ء ارزانی سرپد بنت۔
 اے درگت ء ما واجہ پروفیسر گیان چند جین ء نبشتانک ء یک بہرے دیما
 کاراں۔

”..... کئی حضرات نے اردو اور ہندی عروض

کا تقابلی مطالعہ کیا ہے یا اردو میں ہندی
 بحرؤں کے استعمال پر اظہار خیال کیا ہے۔
 ڈاکٹر مسعود حسین خان زیر نظر کتاب کے
 تعارف میں مطلع کرتے ہیں کہ اس صدی
 کے چوتھے دھے غالباً (چوتھے ربع) میں
 انہوں نے ہندی اردو عروض کے بعض
 پہلوؤں کا تقابلی نقطہ نظر سے مطالعہ کیا ہے۔
 میری نظر سے ان کی وہ تحریر نہیں گزری
 اگر ان کے مجموعے ”زبان اور ادب“
 میں شامل ہوتی تو مجھے اس کی یاد نہیں

لیکن میں نے اس موضوع پر کچھ اور تحریریں
دیکھی ہیں۔ مثلاً

(۱) سلیم جعفر کی ”کیا میر نے سویا چھند میں
غزلیں کہی ہیں“

قومی زبان کراچی یکم اکتوبر 1958ء
(۲) سلیم جعفر کی ”اردو اور ہندی کی
مشابہ بھریں“

قومی زبان کراچی 16 جنوری 1959ء
میرے تین مضامین میں اس موضوع
پر غور کیا گیا ہے۔

(۱) ”اردو اور ہندی عروض کے
مشترک مقالات“ ارمغان مالک

دوسری جلد 1971ء

(۲) ”اردو کے موزون ترین نظام
عروض“ مضمولہ ذکر و فکر 1980ء
”..... کئی حضرات نے اردو شاعری

کے لئے ہندی پنگل کے اختیار کرنے کی
 وکالت کی ہے مولوی عبدالحق نے کلیات
 قطب شاہ پر تبصرہ کرتے ہوئے لکھا "لیکن
 سب سے بڑا انقلاب جس نے اردو ہندی
 میں امتیاز پیدا کیا وہ یہ تھا کہ عروض میں
 بھی فارسی ہی کی تقلید کی گئی۔ اور بغیر
 کسی تغیر و تبدل کے اسے اردو میں لے
 لیا۔ فارسی نے اسے عربی سے لیا تھا۔ اردو
 کو فارسی سے ملا اگر اردو (رہ کھنتہ) کو ادبی
 نشو و نما دکن میں حاصل نہ ہوتی تو بہت
 ممکن تھا کہ بجائے فارسی عروض کے
 ہندی پنگل ہوتا کیونکہ دو آہ گنگ و
 جمن میں آس پاس ہر طرف ہندی تھی
 اور ملک کی عام زبان تھی برخلاف اس
 کے دکن میں سوائے فارسی کے کوئی اس
 کا آشنا نہ تھا...."

”..... عظمت اللہ خان کی نظم ”برکھارت
 کا پہلا مہینہ“ پر تبصرہ کرتے ہوئے رسالہ
 اردو جنوری 1963ء میں لکھا
 کہ یہ خالص ہندی چیز ہے ہندی ہی کی
 بحر میں ادا کی گئی ہے جو اس کے لئے
 موزون ہے.....“

”..... نظم طباطبائی نے ”شرح دیوان
 غالب“ میں ان سے زیادہ کھل کر لکھا۔
 غالب کے رباعی کے مصرع دل رک رک
 کر بند ہو گیا ہے۔“

”غالب کی ناموزونیت کی وجہ یہ بتائی کہ
 ہمارا مزاج عربی اوزان کے لئے موافق
 نہیں ہے ان کا مشورہ ہے کہ اردو
 کہنے والوں کو پنگل کے اوزان میں
 لکھنا چاہیے جو زبان ہندی کے اوزان
 طبعی ہیں۔ اردو شعراء عربی کے اوزان

میں ٹھونس کر شعر کہا کرتے ہیں اور
 ہندی کے جو اوزان طبعی ہیں اسے
 چھوڑ دیتے ہیں یہ ایسا ہی ہے جیسے کوئی
 انگریزی قصیدہ بحر طویل میں کہے کوئی
 انگریز اسے موزون نہیں کہے گا۔ اس
 کے برخلاف پنگل کے سب اوزان
 ہم کو موزون معلوم ہوتے ہیں۔ وجہ
 اس کی یہی ہے کہ وہ سب اوزان
 ہمارے اوزان طبعی ہیں.....“

برزہ ہیلانی دیما آرنگ ۽ مئے مراد ہمیش انت کہ ہریک زبانے ۽
 وتی تب ۽ چاگرد ۽ وتی لوٹ ۽ گزر بنت ۽ مئے رد ۽ زبان ۽ ازم توری
 کجام ازم بہ بیت زیات دیما شت کنت چیا کہ ماں وتی زبان ۽ ہج ۽
 زلورت ۽ پہلہ کنت تہ اے پہ ازم ۽ زیات سہولہ ۽ ارزانی پیدا کنت۔
 اے دگہ زبان ستروش تب ۽ گل مزاج بہ بیت بلئے گران پکیت۔ چوش
 کہ ما بلوچی زبان ۽ شاری ۽ گندنگا ایں۔ توری کجام یک ماہتا کے چست کن
 بچار، دوچار پر بند ۽ ابید دگہ بچ پر بند پہ کچ ۽ کساس نہ بنت توری ہیل
 وش بہ بنت۔ کدی کدی من وت مردنی سک ارمانی بوتگ اون کہ چونیں

چو نین و شین هیال بے کچ ۽ کسای ۽ سبب ۽ بے مزک ۽ بے تامی ۽
 ار جان بوتگ انت۔ چیا کہ شر وزن ۽ کسای ۽ تما مہ بنیت مزگے مان نہ
 بیت پریشکا وزن ۽ را شاری ۽ بنداتی تو ماں یکے زاننگ بوتگ۔
 مناد لچی انت کہ اگاں مے ورنائیں شاریانی دیمائے اربی ۽ فارسی ۽
 شری ساچ ۽ جنجالی مہ اوشتیت تہ آچہ شریں شاریاں بوت کن انت۔
 مے اے گرانیں بار ۽ ماں کوپگاں زورنگ ۽ مستریں مراد ہم ہمیش انت
 کہ ماوتی شر هیال ۽ لستہ تبیں شاران ۽ چہ جنجال ۽ در کرت بکن ایں۔
 وانکہ آگہتریں وڑے ۽ وتی شر شریں هیالاں وتی جند ۽ زبان ۽ دریاباں
 پ ارزانی ۽ درشان کرت بکن انت۔
 ہنچش کہ ما ساری ۽ گوشت کہ بلوچی زبان ۽ بن دریاب
 ” لے لڈے لیللاڑے لڈے لاڑے ” انت۔
 اے بن دریاب انت کہ چریشی دگہ بازیں دریابے دراتلگ کہ
 مراواں سرجم ۽ ناسرجم دریاب ہوار انت کہ آوانی بابت ۽ ماں دیم ۽
 تاکاں گپ جننگ ۽ آوانی پجار کننگ بیت

دریاب و نام پر بندی

شاری و ماں بنی آدم و زندمان و کدی و تی گام ایر کرنگ انت۔ اے
 مے ہستیں تاریخ و زانت و ساری و گپے۔ ہما روچ و کہ تاریخ و ماں انسان
 و زندمان و تی چم چچ کرنگ انت شاری و را در ہنگیں ورنای ویتنگ
 یے بلے شاری و را دود و دستور، راہ و رہند و زینباکیں ہسار و تھا
 کدی کیز کنگ بوگد ایشی پسہ ہم سر ہمیں راستی و، گوں دات نہ بیت و
 اے بنگ و سرا ما ساری و تران کرنگ
 اے گپ انسان و بنتب و تھا انت کہ آہر چیز و تی پابند کنگ و
 ہاتر و چیزے دستور ٹاہنیت۔ گوش انت کہ کلاں ساری شاری و را
 یونان و مہلونک و دستور و تھا آورنگد چریشی پد سہ و اربی و
 شہنشاہیں زبان و تی شاری و را یک دودے و اتگد اولی رندا اربی
 زبان و زانتکار واجہ خلیل ابن احمد اروزی و اربی زبان و شاری و
 دریابی زانت بکشاتگد چرائی پد فارسی و ایندگہ زبانان چہ اربی و دریابی
 زانت زرتگ و ہمے زانت و رد و تی شاری و را رد و بند و اتگد بلے
 ایشی مانا اے ہم نہ انت کہ چہ واجہ خلیل اروزی و ساری شاری چو بے

لگائیں اشترے بوتگ بلکن ہما وهداں ہم ہندی ء ”پنگل“، فارسی ء را
 ”دالی“ ء بلوچی ء را ”لاڑے“ وڑئیں باز کوھنیں شائریں ساچ ء
 دستور بوتگ بلے اے شائری ساچ ء را زانت ء دانش ء بسات
 دینگ نہ بوتگد ہے شائری ساچ انت کہ کوھن ء چہ کوھن تریں
 زمانگ ء ہم کسہ ء پر بند ء دو جتائیں رنگ بوتگ انت ء اے پرک
 از می پر کے بوتگد

واجه خلیل ابن احمد اروزی ء ماں اربی زبان ء پانزدہ رو ء
 بندیں دریاب ٹاہینتگد بوت کنت کہ چہ خلیل اروزی ء ساری اربی
 زبان شائری ساچ چو فارسی ء ”دلے دلی دالی“ یا چو بلوچی ء ”لے
 لڑے لاڑے“ ء وڑیں زمیلی ساچے بوتگ کہ خلیل اروزی ء رند ترے
 آوان ء فعلن، فعولن ء مفاعلن وڑئیں کسای لبزانی تھا آورنگد بلے
 اے پانزدھیں دریاب مہلونک ء ہنچوش دل ء کپت انت کہ آوان
 ایشی ء تھا گیشی آورت ء نوزدہ کرت انت ء پدا ہر زبان وتی وتی تب
 ء ہیل ء رو ء اے دریابانی تھا کم ء گیشی آورنگد ہنچوش کہ فارسی
 زبان ء شائراں اربی زبان ہے سہے دریابان چیزے زرنگ ء چیزے
 یلدا تگ ء پدا وتی دگہ چار دریاب ہے ترتیب ہے رو ء ٹاہینتگد فارسی
 یک پراہ ء شاہیگانے زبانے ات ء باز ویمشت ء زانت ء بود ء زبان

ات۔ وانگ جاہاں ۽ زانتی ۽ لبزانکی پٹ ۽ ہم دیما ات۔ باید و ہمیش ات
 کہ فارسی ۽ وتی شازی ساچ یل مداتیں بلے زور ۽ را سرا راہ انت ۽
 فارسی ۽ چوش نہ کنگ ۽ وگہ بازیں زبانی ۽ را پہ اربی زبان ۽ ہمے ساچ
 ۽ شازی کنگ ۽ لاچار کت۔ ہمے سبب انت اک مروچی بلوچی زبان ۽ جند
 ۽ ذریاباں گوں بلوچ مہلونک ۽ پجارونکی کنگ ۽ ما مجبور ایں۔ بزاں بلوچ
 مہلونک ۽ تہا اربی شری ساچ آشنا ۽ بلوچی شری ساچ نا آشنائیں چیز
 انت۔

باید و ہمیش انت کہ بلوچی زبان ۽ چد ۽ ساری اے نیمگا وتی نیکیں
 نزر شانک بدامیں ات ہنچوش کہ بلوچی لبزانکی مڈیاں بگندے تہ شازی
 سیرے ۽ رم نیم کساس یا نیم پا ۽ بروبر ۽ انت بلے ہر کس ۽ گوں وتی شر
 ۽ کار بوتگ شازی ۽ انہاں۔ نبشتکار ۽ یک رندے ماں دریاب ۽ بنگپ ۽
 یک نبشتانکے ماہتاک بلوچی ۽ چانپ جت کہ باز ساڑایگ بوتہ
 اے گپ الی انت کہ یک نوکیں چیزے کہ دیما کسیت آرانامے ہم
 پر بندنگ بیتہ من وتی زانت ۽ رد ۽ اے دریاب ۽ گوں ایشاں
 ہمگر نچیں لواڑماں ۽ نام پر بستگد واں ہدے ۽ کوشت کرتگ کہ اے
 نام بلوچی زبان ۽ پجار تگنیں بہ بنت ہم ۽ ارزان بہ بنت ۽ ہما چیز کہ دیما
 اتلگ آئی ستا ۽ شری ۽ رد ۽ ہم بہ بنت۔ البہ چوش بوت کنت کہ من

اے نام گوں دریا ء ہمگر نچ زرتگ انت کہ ہشکا وگ ء مہلونک چریشاں
 بلکن ناسرید بہ بنت کہ شاہیگانیں بلوچستان ء جگہپس بلوچی ء ہلکہ دور
 دور ء جتا جتا انت۔

واجہ خلیل احمد روزی ء پہ شاری دریا ء گوں ایشاں ہمگر نچیں
 لوازمان پہ دو جتا جتاں چیزانی نام زرتگ۔ یک نیمگے آ شاری ء دریائے
 زانت ء آرا ماں ”بحران“ بھر کنت ء دوی نیمگا یک گدان یا لوگے
 لیکیت ء گوں ساد ء گمہ ء کار بندیت کہ منی ہیال ء اے یک نزوریے
 بلے بوت کنت کہ واجہ خلیل روزی ء ساری ہم اربی زبان ء شاری ء را
 یک نہ یک ڈولیں دودے بوگ ء آوانی لیتے نام بوگ کہ واجہ خلیل ء
 ہما وڑا اشتگ انت۔ ہر چون کہ واجہ خلیل ء اے دو جتاں چیزانی پہ یک
 چیزے ء نام ء سراچ زانوگراں تاروز نہ کرتگ بلے یک نیمگے دریا ء وگ
 نیمگے گداں یا لوگ ء نام پر بندنگ ایراد ء تکان ء دست ء دنت۔ چیا کہ
 دریا ء گداں دو مختلفیں چیز انت۔ دریا ء وتی شری بنت ء لوگ ء وتی۔
 دریا ء شریاں ہوار آئی لوازمانی وتی نام بنت ء لوگ ء شریاں ہوار
 لوازمانی وتی۔

اسل ء اے گپ راستے کہ شاری یکت دریائے آئی ء چست ء ایر
 ہمنگہ باز انت کہ آئی پوریات ء وگہ دریائے بکنت بزاں دریا ء جل ء

دریائے بکنتہ شاعریء آئی ہمگر نچیں لوازمانی نام ۽ جل ۽ دریا ۽ آئی
 ہمگر نچیں لوازمن بکنتہ بلے وہدے خلیل ۽ چوش نہ کرتگ تہ بلیگ
 بوتگ ۽ کدی گدان ۽ گمبہ ۽ کدی بان ۽ تمپ یے زرتگد من نبشتکار ۽
 چہ واجہ خلیل ۽ اے بلیگی ۽ درس گپتگ ۽ دریا ۽ را دریا ۽ دیم پہ دمی ۽
 واشتگد مستریں گپ ایش انت کہ چچ چشنیں سر زاہرے نیست کہ آ
 شاعری ۽ وژنیں دریا ۽ اسباباں وتی سرا پیلہ کت بکنتہ اے گپ کہ ماں
 ڈیہہ ۽ ہشکاوگس ہلکہ یلداتگ ۽ تولیں نام دریا بار ۽ زرتگد انتہا
 پسندی زانتگ مہ بیت یا ہلکہ دوستی لیکنگ مہ بیتہ اے نام من ہم
 زان آن اول سرا وانوکاں ہجکہ کن انت یا اجب لگ انت ۽ ایراد ۽ یک
 درے بنا بیت بلے زانتی ایراد وش اتک کنگ لوٹیت البہ من اے
 دسبندی ۽ کناں کہ من زانتا زانت شاعری ۽ آئی لوازمان ۽ مختلفیں ۽
 بے ترتیب عیں چیزانی بدل ۽ یکیں چیز ۽ آئی ہمگر نچیں لوازمانی ناماں
 توار جتگد ۽ ماں اداں ما شاعری ۽ بابت ۽ پر بستگیں نامانی پجار ۽ کن اس
 وانکہ دیما رونگ ۽ وانگ ۽ ارزانی بہ بیتہ
 دریاب بہ دریاب ۽ لغتی مانا دریا سمندر انت کہ ماں اربی ۽ "بحر"
 گوشنگ بیت بلے شاعری ۽ لزار ۽ اے کساب ۽ اوشتاب ۽ ہما جم ۽ گوش
 انت کہ چراواں شاعری ۽ وزن ۽ کساس اپر کنگ بیتہ اربی ۽ فارسی ۽

ایشرا "بحر" گوش انت۔

جواربہ۔ اے لغتی مانا ۽ دریا ۽ ہما جاور انت کہ ماہ ۽ اول سر ۽ دریا ۽ چست ۽ ایر ۽ سازیت۔ ماں شاری لزار ۽ ہما دوئیں بند کہ گال ۽ اول سر ۽ کانت جوار گوشنگ جیت۔ جوار ۽ ماں اربی، فارسی ۽ اردو ۽ "مقطع" گوش انت۔

جلاربہ۔ اے لغت ۽ تہا دریا ۽ ہما جاور انت کہ ماہ ۽ گڈ سر ۽ دریا ۽ چست ۽ ایر ۽ سازیت۔ ماں شاری لزار ۽ ہما دوئیں بند کہ گال ۽ گڈ سر ۽ کانت جلا گوشنگ بنت۔ جلا ۽ ماں اربی، فارسی ۽ اردو ۽ "مقطع" گوش انت۔

زربہ۔ اے لغت ۽ تہا دریا ۽ یک جملانکی ۽ گوش انت۔ زر ۽ ماں اربی، فارسی ۽ اردو ۽ "مصرع" گوش انت۔

سرزربہ۔ اے لغتی مانا ۽ دریا ۽ ہما جملانکی ۽ ہما سیمسر ۽ گوش انت کہ یک زرے بندات بیت ۽ ماہیگ ۽ ہست ۽ نیستی ۽ جاور ۽ سما کپیت۔ ماں شاری لزار ۽ اے شر ۽ ہر "دوبند" یا بیت یا "شعر" ۽ اولی بند ۽ را گوش انت ماں فارسی ۽ اردو ۽ سرزر ۽ را "مصرع اولیا پہلا مصرع" گوشنگ بیت۔

بن زربہ۔ اے لبر ۽ لغتی مانا دریا ۽ جملانکی ۽ ہما ہد انت کہ یک زرے

گنیت ء دومی زر بندات بیت۔ ماں شائری ء لہزار ء اے ہر پر بند ء
 ”دوبند“ یا بیت یا شعر ء دومی بند ء را گوش انت بن زر ء را ماں فارسی
 ء مصرع ثانی ء ماں اردو ء دوسرا مصرعہ گوش انت۔
 زر بارہ اے لہز ء لغتی مانا دریا ء ہما ہند انت کہ اوداں زر بیت بزماں
 دریا ء ہما جہلانکی کہ اوداں بازیں زرے موجود بیت ماں شائری ء لہزار ء
 اے ہمک دوبند ء را گوش انت۔ زر بار ء را ماں فارسی ء شعر ماں اربی ء
 بیت ء ماں اردو ء بیت ء شعر ہر دو گوش انت۔
 چریشی ساری کہ ما ایندگہ نامانانی پجار ء بکن ایں۔ اے گپ الی انت
 کہ گوشنگ بہ بیت کہ ماں دریاہاں کچ ء کساس کنگ ء وہداں کساب ء
 اوشاب کار مرز بنت کہ اربی ء فارسی ء اے لہزان ء سبب، وتد گوش
 انت۔ البہ لہزے ”فاصلہ“ انت کہ بلوچی لہزاں نئیت پریشکا من ”فاصلہ“
 ء دوئیں ہر یلدا تگ انت۔

یک گپے کہ باید من اداں بگوشان یے ایش انت کہ اے سبب ء
 وتد ء فاصلہ ء ہیل گرنگ پہ شائری ء الی نہ انت، چش نہ انت کہ کے
 اے لہزاں ہیل مہ کنت آ شائری ء کساس ء نہ انت ما شائری ء
 ونڈات کرت مکت۔ اے لہز پریشکا آرنگ بوتگ انت اے ہمے یک
 نزوریے زانتگ مہ بیت۔ کچ ء کساس کنگ ء اے لہز یک کیشیں بارے

انت ء بس۔ ایشانی بدل ء اے یات کنگ بس انت کہ کچ ء کس ء
 وہداں کشاب ء بروبری ء کشاب ء اوشتاب ء بروبری ء اوشتاب بنیت۔
 چوش کہ دلبر ء زالم ء لبر انت۔ دل بر ء "د" ء "ب" دونیں کشاب
 انت ء زالم ء "ز" ء "ل" کشاب انت ء ہیے وڑا دلبر ء "ل" ء "ر"
 اوشت انت ء زالم ء الف ء "م" اوشت انت۔ ماں کچ ء کس ء دلبر ء
 زالم هموزن انت ء "لاڑے" ء کس ء انت کہ فارسی ء "فعلن" ء
 هموزن بیت۔ ما سبب، وتد ء فاصلہ پہ مالومات ء گی آورنگ انت۔ چرے
 گپ ء پرا رتچ ء پد ما ایندگہ نامانی پجار ء کن ایں۔
 بیل۔ اے لبر ء لغتی مانا دریا ء پری ء انت۔ ماں شاری ء لبر ء اے
 دریاب ء کس ء یک توے زاننگ بیت۔ ایشی دو بہر انت یکے ء سمبر ء
 دومی ء ہوسام گوش انت کہ ماں اربی، فارسی ء ہم اردو ء ایشان ء
 "سبب خفیف" ء "سبب ثقیل" گوش انت۔
 سمبر۔ ماں لغتی مانا ء اے دریا ء یک پری ء جاوڑے بلے ماں شری لبر
 ء اے ہما دو آبی لبر انت کہ آئی اولی آب کشاب ء گڈی آب اوشتاب بہ
 بیت ماں فارسی ء اربی ء سمبر ء "سبب خفیف" گوش انت چوش کہ در،
 یل، گل، دل، شم، گم، من ء دگہ دگہ۔
 ہوسام۔ ماں لغت ء اے ہم دریا ء پری ء جاوڑے ء نام انت بلے شری

لہزار ء اے ہر ہما سے آبی لہزار ء را گوش انت کہ آئی ء اولی دوئیں آب
کشاب بہ بنت ء سہمی آب اوشتاب بہ بیت لہزار ء را ماں فارسی ء ادبی
ء ”سبب ثقیل“ گوش انت چوش کہ

زلم، کرم، پگل، چگل، زبر، سفیر ء دگہ دگہ۔

آلاڑ۔ اے لہزار ماں لغت ء دریاب ء آپ ء پد روئنگ ء یک جاورے بلے
ماں شری لہزار ء اے دریاب ء کساس ء یک تو مے زانتگ بیت۔ ایشی ء
ہم دو بہر انت کہ یکے ء رتیج ء دومی رتدر گوش۔ انت۔
رتیج۔ اے لہزار ماں لغت ء دریا ء آپ ء پد روئنگ ء یک جاورے
زانتگ بیت بزاں اے آلاڑ ء یک نمونگے بلے ماں شری لہزار ء ہما سے
آبی لہزار ء گوش انت کہ آئی اولی دوئیں آب یکجائی ء کشاب بہ بنت ء
گڈی آب اوشتاب بہ بیت۔ رتیج ء ء ہوسام ء تھا اے جتائی ء دگرمی انت
کہ ہوسام ء اولی دوئیں آب جتا جتا کشاب بنت ء رتیج ء یکجائی۔ چوش کہ
گور، گرہ، بیہ، کرم، ء دگہ دگہ۔ اے لہزار را ماں فارسی ء اربی ء ”وہد
مجموع“ گوش انت۔

رتدر۔ اے ہم آلاڑ ء یک جاورے ء نام انت بلے ماں شری لہزار ء
اے ہما چار یا پنج آبی لہزار ء گوش انت کہ آئی اولی دوئیں آب کشاب ء
نیام ء آب اوشتاب ء گڈی آب پدا کشاب بہ بیت چوش کہ گوار، گوار،

گہارا، شہار، سرگ، دریگ، دگ، دگہ، دگہ۔ اے لبز، را ماں فارسی، اربی،
 "وتد مفروق" گوش انت۔

ہمک یک زربارے، شش دگہ بہر بنت کہ ایشان، ہم نام دینگ
 بوتگ سے بہر سرزر بزاں "مصرع اولی"، سے بہر بن زر بزاں "مصرع
 ثانی" نیگ انت۔ بزاں ہر زربارے، سرزر، اولی لبز، را یک نامے،
 گڈی لبز، را دگہ نامے، نیاجی، لبران، دگہ نامے بیت سے وڑا بن،
 اولی لبز، را دگہ نامے گڈی لبز، را دگہ نامے بیت، ایشی نیاجی لبز، نام
 ہما بیت کہ سرزر، نیاجی، لبران بوتگ چوش کہ
 گورم۔ ایشی لغتی مانا دریا، چول انت بلے، ماں شری لبز، را شر، اولی
 زر بزاں سرزر، اولی لبز، مانا، زانگ بیت کہ اے لبز، را ماں فارسی،
 اربی، ہم اردو، "صدر" گوش انت۔
 دمی زرب۔ ماں لغت، اے ہما زر انت کہ دریا، اول سر، کسیت انت
 بلے شری لزار، اے لبز سرزر، گڈی لبز انت کہ سرزر، سرجم کنت،
 زر زرے جوڑ بیت ایشرا ماں فارسی، اربی، ہم اردو، "عروض" گوش
 انت۔

پد گورم۔ ماں لغت، اے ہما چول، گوش انت کہ کنڈی، دیما لگنگ،
 پد چست بیت، اے دریا، مستی، دروش، دنت۔ شری لزار، اے

بن زرء اولی لبزء را گوش انت کہ ماں فارسی اربیء ہم اردوء ایشرا
 "ابتدا" گوش انت۔

پدی زربہ ماں لغتء اے دریاہ ہما زر انت کہ پشتا ایر انت ماں شری
 لزارء اے بن زرء گدی لبز انت کہ بن زرء ہم سرجم کنتء چریشی
 زربار ہم سرجم بیت۔ اے لبزء را ماں فارسی، اربیء اردوء "ضرب" ہم
 گوش انتء "عجز" ہم

ناؤ۔ (نون الف ہمزہ واؤء پیشء)۔ ماں لغتء اے دریاہ ہما جہلانکی
 ء را گوش انت کہ آراچ کچء کس اس نہ بیت۔ اے چہ دریاہ جہلانک
 تریں جاہاں یکے بلے ماں شری لزارء اے ہما لبران ء گوش انت کہ
 گورمء دی زربہ پد گورمء پدی زرء لبرانی نیامچیء موجود انت ایشرا ماں
 فارسی، اربیء "حشو" گوش انت۔

چرے جبل ء شرء یا زربارء ما برزء نامانی درورء دیما کاراں

ساہتے شنزت ء سد ساہتی تبدے دات یے

امراوں گوست نہ بوت زرء کتاب ء مانا

اولی زرء اولی لبز "ساہتے" گورم انتء "دات یے" دی زر انت۔
 ء اے دوئیں لبرانی نیامچی ء لبز "شنزت ء سد ساہتی تبدے" ناؤ انت۔
 ہے وزا بن زرء اولی لبز "امراوں" پد گورم انتء "مانا" ء لبز پدی زر

انت۔ امر اوں ۽ مانا ۽ نیاچی ۽ لبران ”گوست نہ بوت زرد ۽ کتاب ۽“ ۽ ناؤ
گوش انت۔

ہے وڑا

س: دانکہ سباہ ۽ وشیاں نادین انشی۔

”وانکہ“ گورم انت ۽ ”انشی“ دی زر انت و ہدے کہ ”سباہ ۽ وشیاں

نادین“ ناؤ انت۔

بداپ۔ اے دریا ۽ ہما جاور انت کہ چہ دریا ۽ یک بدیں بوھے چست
بیت کہ چریشی ماہیگ ہم مر انت ۽ اے بو مردمان ۽ ہم سبک ناوش
لگیت ۽ ناگیگ کنت۔ اے لبر ۽ را ماں شتری لبران ۽ شر ۽ ہرابی ۽ گوش
انت بزاں شتری ۽ تھا از می ردی ماں بہ بیت۔ اے لبر ۽ را ماں فارسی ۽
اربی ۽ ”ذم“ گوش انت۔ اے بابت ۽ ہما و ہداں کہ شتری ۽ سرا سرجم ۽
نبشنگ بیت دیما کاراں اداں بداپ ۽ لبر ۽ پجلا ۽ اے گوش ایں کہ
اے لبر ۽ را ماں فارسی ۽ اربی ۽ ”ایطاجلی“ گوش انت۔

شائری ۽ ریاسیت

اے گپ ما ساری ۽ گوشتگ کہ اربی زبان ۽ شائری سلج ۽ سرجمیں
 دریاب نوزده انت کہ چریشاں اردو ۽ یازده یا دوازده کارمرز بیتہ ہے
 وڑا فارسی ۽ ہم چیزے پہکیں اربی دریاب یل کرتگ انت ۽ زبان ۽ تب
 ۽ گزر ۽ رد ۽ شائراں چار دگہ دریاب ساچتگہ باز مردم پرے گپ ۽ الما
 ہبکہ بیت کہ یازده، دوازده یا نوزده دریاباں شائری ۽ وڑنیں ازم چون
 پیلہ بیت کنت۔ بزاں دریاب کونزگ ۽ چون نزکنیت۔ اے گپ راست
 انت ہم کہ پرے نوزده دریاباں شائری بوت نہ کنت ۽ اے مارگ
 زانتکاران ۽ ہم بوتگ پریشکا آواں ایشی هل اے کشتگ کہ دگہ سی ۽ پنج
 ”زخافات“ بزاں دریا ۽ کچ ۽ مٹ ۽ سٹ ۽ وڑ در کرتگ کہ چریشی کٹک ۽
 شائری ۽ دریا ۽ را ماں کونزگ ۽ نزارگ بوتگہ بلے دومی نیمگا اے داب
 ۽ شائری ۽ را سک گران کرتگ یکے و ہما سرجمیں دریاب کہ آوان ۽ ماں
 اربی زبان ۽ ”بحر سالم“ گوش انت۔ ایشانی مزن مزنیں نامہ پدا اے
 گپ ۽ زانتگ کہ چہ کجام دریاب ۽ کجام زخافات در کانت، چون در
 کانت۔ ایشانی ہم بلاہ بلائیں نام پہ در اربی زبان ۽ مردماں سک گران
 انت۔ ہی وڑا اے زخافاتانی ہیل گری کہ کجام داب ۽ وڑ ۽ در کانت

گیشتر گران انت۔ مردم نزانت کہ شاری بکنت یا زخافات سازی۔ پریشکا
اگاں ماہکس ہبرء بگند اس تہ گوشت کن اس کہ ہمے داب ء کہ اربی ء
فارسی (ء ہم اردو) ء شاری ساچ انت ایشانی ہیل گری ء یک امبرے
درکار انت۔

بلے شگرے کہ بلوچی زبان ء شاری ساچ چوش نہ انت۔ بلوچی زبان
ء بن دریاب ء وت ہمکنہ دریاب سازنگ کہ زخافات ء وڑئیں جکانسری ء
زلورت پشت نہ کپتگ ء پدا بلوچی ء شری ساچ ء مستری شری ایش
انت کہ اے دریاب وت ماں وت ء ہمگرنج بنت ء دگہ دریاب ساز
انت کہ چریشی شاری گیش ارزان بیت۔
ماں اے درء مے مول ء مراد شاری ء کساس کنتگ ء لبتے المی میں
گپانی دیما آرنگ انت ء شاری ء ریایت ء بابت ء گپ جنتگ انت۔
پریشکا اداں ما وتی مراد ء نیمگا رو اس۔
کساس۔ بلوچی لغت ء کساس ء مانا انداز جنتگ یا ماپ ء کیل کنتگ
انت بلے شری لزار ء ایشی مانا یک دریابے ء را ہر ہر کنتگ انت۔
اربی، فارسی (ہم اردو ء) ء کساس ء را "تقطیع" گوش انت۔
کچ۔ بلوچی لغت ء کچ ء مانا ماپ، بروبر ء یک کد انت۔ شری لزار ء
ایشی مانا یک زرے یا زربارے ء ماں دریاب ء جتا جتائیں بہرانی تہا وند

ۛ نام انت۔ فارسی، اربی (ہم اردو) ۛ کچ ۛ را "رکن" گوش انت۔ کساس
 ۛ کچ ۛ تھا اے تپاوت انت کہ کساس ہما کرد انت ۛ کچ آئی برورد انت۔
 بزاں شامری ۛ بروبری ۛ رہبند ۛ آرنگ ۛ ہاتر ۛ آرا ۛ ہمکچ ۛ ہمکیل کنتگ
 بیت دانکہ آئی وزن بروبر بہ بیت۔ ہے ہمکچ ۛ ہمکیلی ۛ را کساس گوش
 انت ۛ ہما ہر ۛ ونڈ کہ لبزانی تھا دیما آرنگ بیت آوان ۛ کچ گوش انت۔
 ایشانی پجاری دیماوت کا انت۔

مگرمی ۔ مگرم ماں بلوچی لغت ۛ کسے ۛ یک اگدھے ۛ دینگ انت۔ ایشرا
 ماں فارسی ۛ "مقرر" گوش انت۔ ماں شمری لبزار ۛ زر ۛ کساس کنتگ ۛ
 وہد ۛ چیزے کشاب ۛ اوشتاب ۛ چست ۛ ایر ۛ گوش انت بزاں شمری
 ریایت ۛ یک وڑے ایشرا ماں اربی ۛ فارسی "تصرفات" گوش انت۔
 کلہ آب ۔ اے ہما آب انت کہ سبک واننگ بنت ۛ پہ کئے آپے ۛ
 جاہکاری ۛ کن انت۔ ماں اربی، فارسی ۛ ایشان ۛ "حروف علت" گوش
 انت۔ بزاں ا، و، ی۔ اے آب ماں کساس ۛ گیشتر وہداں زبر، زیر ۛ
 پیش ۛ بدل بنت ۛ شمارنہ بنت۔

کشاب ۔ ہما نشاناں گوش انت کہ چراواں لبز، توار ۛ درشانی مگرم
 بیت۔ ایشان ۛ اربی ۛ فارسی (ۛ ہم اردو) ۛ "اعراب" گوش انت۔ چوش
 کہ زبر، زیر ۛ پیش، مد، شد، اوشت ۛ نشان انت۔

لہم۔ لغت ۽ تہا اے لہز ۽ مانا یک مہریں گرنچے ۽ را کم مہر ۽ لہم کنتگ
انت۔ شری لہزار ۽ یک لہزے ۽ آبلے ۽ را سبک، لہم یا سست وانگ
انت چوش کہ

شکل ۽ شکل وانگ یا برنگ ۽ برنگ کنتگ۔

تفسر۔ اے لہز ۽ لغتی مانا دم دینگ انت یا تفسرنگ بزاں دم بالا آیک
انت۔ بلے شری لہزار ۽ یک لہزے ۽ کشابی ۽ را اوشاپی کنتگ بزاں
تفسرنگ چوش کہ برکت ۽ را برکت کنتگ۔
چست۔ اے لہز ۽ لغتی مانا یک چیزے ۽ را چرائی جاہ ۽ دور کنتگ انت۔
بلے شری لہزار ۽ یک اوشاپی لہزے ۽ را کشابی کنتگ ۽ را گوش انت
چوش کہ برد ۽ را برد کدر ۽ را کدر کنتگ انت۔
اشت۔ لغت ۽ اے لہز ۽ مانا انگ یا یل کنتگ انت۔ ماں شری لہزار ۽
یک لہزے ۽ آبلے ۽ را دور کنتگ یا انگ ۽ را گوش انت۔ چوش کہ راہ ۽
را "رہ"، گواہ ۽ را گوا، آگاہ ۽ را آگاہ، شاباش ۽ شابا کنتگ انت۔ بلے
اے گپ دلگوش کرزیت کہ پہ رتب ۽ چوش کنتگ روا نہ انت۔ بزاں
دوا ۽ گواہ ہم رتب حساب نہ بنت چیا کہ دوا ۽ نبدل آب "الف" انت ۽
گواہ ۽ نبدل آب "ہ" انت۔

مٹ۔ لغت ۽ اے لہز ۽ مانا بدل کنتگ انت ماں شری لہزار ۽ یک

لبزے ۽ یک آبلے ۽ را گوں دگہ لبزے ۽ آب ۽ بدل کنتنگ ۽ را گوش
انت چوش کہ بلوچ استان ۽ را بلوچستان - گلستان ۽ را
گلستان کنتنگ انت۔

دراج - لغت ۽ تہا لے لبزے مانا تچک ۽ زتک انت۔ مان شری لبزار ۽
یک لبزے ۽ کشاب ۽ توار ۽ دراج کش کنتنگ ۽ را گوش انت چوش کہ
ماہکان ۽ را ماہیکان ۽ مہمان ۽ را مہیمان کنتنگ
برزے سرپدی ۽ پد ہم دگہ چیزے دئے ۽ زور ہست انت کہ باید
دیما آرتنگ بہ بنت دانکہ مئے نوک باہند زر یا زربار ۽ کساس ۽ پپ شری ۽
۽ آسودگی ۽ کرت بکن انت۔

(۱) اگل یک پر بندے ۽ کساس ۽ لوٹئے تہ اول سرا ہما پر بند ۽
زربار ۽ وش تواری بواں ۽ بچار کہ کجام کجام آپ چہ دپ ۽ پپ آسودگی ۽
ساشنگی ۽ درشان بنت ۽ کجام آب نہ بنت ہر ہما آب کہ چہ دپ ۽
درشان نہ بنت آواں یل کن ۽ درشان بوتگ نیں آباں گوں مکرم
کرتگنیں دریا باں ہنچوش کساس بکن کہ آئی کچ ۽ لبزانی آب۔ سمبر ۽ بروبری
۽ سمبر ہوسام ۽ بروبری ہوسام بنیت۔ یارتچ ۽ بروبری ۽ رتچ ۽ ربدر ۽
بروبری ۽ ربدر بنیت۔ چوش کہ

تو ہم ہلک ۽ منی بیا پری یک برے

گوں من تو ہم بکن دلبری لپک برے
 اگاں ماں اے پر بندء یا زربارء وش تواریء لبوان این تہ چوش
 واننگء کسیت۔

تو ہم هل کا منی با پری یک برے
 گو من تو ہم بکن دل بری یک برے
 اگاں ایشی ماگوں مکرم کرتگ نیں دریا باں چکاس این تہ ماں اے
 دریا بء بروبریء کساس بیت۔

تو ہم هل کا منی با پری یک برے
 گو من تو ہم بکن دل بری یک برے
 لا ژے لا ژے گو لڈے لے لڈے
 (۲) کساس ۽ وہدء کھہ آب بزاں الف، ی، و، یل کنگ بنت بزاں
 شمارء نیا انت بئے ایشی مانا اے ہم نہ انت کہ ہر جاہء اے آب کلہ آب
 بنت بلکن باز جاہاں سرجم آب بنت ۽ شمارء کا انت۔ پئے گیشتر جاہاں چہ
 زبانء درشان نہ بنت ۽ وت ۽ کساب ۽ توار ۽ نامین انت چو کہ الف
 زبر ۽ توار ۽ دنت۔ یای زیر ۽ جاہ ۽ گپت ۽ واؤ پیش ۽ بدل بیت۔ بزاں
 کار، دار، مار ۽ توار کر، ور، مر ۽ بدل بنت، دیر، میر، زیر ۽ توار در، مر،
 زر ۽ منٹ بنت۔ ہے رنگا ۽ دور، زور ۽ ہور ۽ توار وت ۽ در، زر ۽ ہر

نامین انت۔

(۳) پیش واؤ یہ ہما واؤ کہ آئی سرا پیش بنیت۔ ہنچوش کہ برزء اے
گپ پدر کنگ بوت کہ واؤ کلہ آبلے کہ گیشتر وت ء کشاب ء نامینیت
چوش کہ دومی، دی۔ شومی شمی۔ بوم، بمہ زوم، زم جوڑ بیت ء اے واؤ
ہساب ء نیت۔ بلے باز وهداں وت ء، بگر آب ہم کن انت ء چہ دپ
ء درشان بنت گڑاں اے وهداں اے کس اس ء حساب بنت۔ بزاں
ایشانی درشانی ء نا درشانی کس اس ء وهداں وتی نامیننگ سرا انت۔ اگل
ایشاں وت ء را بگراب کت حساب بنت کشاب ء توار ء بدل بوت
انت حساب ء نیا انت۔

(۴) کس اس ء وهد ء مد ء الف دو آب شمار بیت ء ایشی وزن لے ء گو ء
بروبری ء کسیت۔ چوش کہ

آ مناں کہ تی نگاہ ء سگ داشتگ ماں دل ء

ایشی کس اس ء بگندایں تہ دو چیز ء مارا ڈس رسیت یکے ایش کہ مد ء
الف چوں دو آب بیت ء دومی ایش کہ کلہ آب وت کشاب کنت ء شمار
ء نیت۔

آ منا کہ تی نگاہ ا سگ گش تگ ما دل ا
لے لڈے گو لے لڈے لا لڈے لڈے گو لے لڈے

زہی ماں اے زرء گورم ۽ لبز "آ" انت کہ مدء سبب ۽ دو آب بوت
 لے ۽ وزن ۽ اتک ۽ ہے وڑء "تئی" ۽ ہمزه کہ وت الف ۽ جاگیر انت
 کلہ آبے وت ۽ نامینیت آئی زبر ۽ توار ۽ وت ۽ را بدل کت ۽ تئی ۽ جاہ
 ۽ تی واننگ ۽ درشان بوت۔ ہے رنگا سگ ۽ گ ۽ سرا شد ۽ کشاب انت
 پریشکا آئی "گ" ۽ دو آب کت ۽ سگ ۽ لبز سے آب بوت کہ ایشی آہری
 گ ۽ وت ۽ را گوں دی ۽ والی ۽ ہوار جت۔ واشنگ ۽ الف کہ وت کلہ
 آبے آئی زبر ۽ توار ۽ وت ۽ بدن کت ۽ اے لبز ۽ راجخ آب ۽ بدل
 چار آب جوڑ کت کہ ماں کساس ۽ دو آب جتا ۽ دو جتا بوت۔ ہے وڑ
 دی زر ۽ لبز "ول" ۽ آہری لبز "ء" ۽ ہمزه کہ وت الف ۽ کلہ آبے آئی
 وت ۽ را یک آبے کت ۽ الف ۽ درشانی ۽ دل ۽ لبز ۽ گوں ہوار بوت
 آرا سے آبی کچے کت کہ لڈے ۽ ہموزن انت۔ ہے وڑا شما دیست کہ
 "مناں" ۽ عنثہ ۽ نون ہم حساب ۽ نہ اتک بلے اگل مناں ۽ پشتا انت
 انت ۽ اے دگہ لبز کہ آوانی بابت ۽ رندا گپ جنگ بیت بہ اکلین
 ات انت تہ اداں عنثہ ۽ نون بگر آبے جوڑ بوت ات۔
 (۵) نون عنثہ۔ ماں شاری ۽ استادان نون ۽ بارہ ۽ لیتے دود ٹاہیننگ
 انت چو کہ ہر ہما نون کہ چرائی ساری کلہ آب بہ بیت آ درشان ۽ نسبت۔
 دومی ہما نون کہ چہ گلین ۽ در کسیت ۽ سرجم ۽ نون ۽ توار ۽ نہ دنت آرا

غنہ ۽ نام دانگ ۽ ماں کساس ۽ حساب ۽ نسبت۔ چوش کہ جہاں، زماں،
 گماں یا چوش کہ سانوڑی (ساں وڑی) گنواند (اگس واندا) ۽ دگہ دگہ بلے
 گلشن، وتن، من ۽ چمن ۽ وڑنیں لبز ۽ نون حساب ۽ کفیت۔
 (۶) بلوچی زبان ۽ ہر لبزے ۽ جم ۽ جاوڑ ۽ آئی آہری آب غنہ ۽ نون بیت
 وہدے کہ چرے نون ۽ ساری کلمہ آب بزاں الف کفیت چوش کہ مردم ۽
 جم "مردماں" انت۔ دلوت + دلوتاں۔ لوگ + لوگاں۔ درد + درداں۔
 اے وڑا نون غنہ شائری ۽ کساس ۽ حساب ۽ نسبت ۽ "درداں" ۽ لبز چنچ
 آب ۽ بدل ۽ چار آب بزاں "درداں" حساب بیت کہ لاڑھے ۽ ہموزن
 نیں کچے بلے اگاں اے وڑنیں کجام ہم لبز ۽ پشما "انت، انت، یے، یے،
 ات، آل، اول، ایں، نیں، ۽، ۽، ۽، ۽" ۽ لبز اتگ تہ اے غنہ نون بگر آبے
 بیت ۽ کساس ۽ یک سر جہیں آبے شمار بیت۔ چوش کہ

گل ۽ ہر لبزے جہاں انت منی ۽

دل ۽ ہر درد ۽ درماں انت منی آ۔

اگاں ما اے زربار ۽ کساس بکن ایں تہ مارا دو سے چیز ۽ سما پلپیت۔ بگند
 ات اے زربار ۽ ما چوش کساس کن ایں۔

گل ا ہر لب زے جم ما نن منی آ
 دل ا ہر در دا در ما نن منی آ

لڈے لے لا لڈے لے لا لڈے لڈے گو
 اے زربار ۽ سرزر ۽ گورم "گل" ۽ "ہمزہ زیر ۽ لبر ۽ وت ۽ یک
 آہے "ا" نامنت ۽ ہمزہ ۽ کہ وت یک کھ آہے وتی آہی بسات داشت بلے
 کشاب (زیر) کہ کدی کدی وت ۽ آہے نامینیت اداں وتی بسات داشت
 یے کہ چریشی "گل" ۽ دوئیں لبر چار آب ۽ بدل ۽ سے آب بوت انت
 ۽ "لڈے" ۽ کچ ۽ تک انت۔ ہمے سرزر ۽ ناؤ ۽ "چماں" ۽ لبر چم ۽ جم
 انت ۽ ایشی آہری لبر عنہ ۽ نون انت بلے اے عنہ ۽ نون ۽ پشما
 "انت" ۽ لبر انت پریشکا آئی وت ۽ را یک بگر آہے نامنت ۽ حساب ۽
 انت۔ ہمے وڑا ہمے سرزر ۽ دمی زر ۽ لبر "منی" ۽ ہمزہ زیر ۽ وت ۽ را
 دو آب کت یکے ہمزہ ۽ چند ۽ آب ۽ دوئی زیر ۽ کشاب ۽ وت ۽ را یک
 آہے نامنت ۽ "منی" ۽ دوئیں لبران ۽ تیج لبر نامنت کہ لڈے گو ۽
 ہموزن بوت انت (دلگوشی کرزیت کہ واجہ ملک لوکی "۽" ۽ لبر ۽ ہمے
 ہاتر ۽ نبشت کنت۔

ہمے وڑا ہمے زربار ۽ پد گورم ۽ "دل" ۽ لبر ۽ ناؤ ۽ "ورد" ۽ لبر ۽
 ہمزہ زیر ۽ توار ۽ وت ۽ کشاب داشتگ پریشکا اے لبر سے ۽ چار آب
 بوت انت۔ ہمے وڑا "درمان انت" ۽ آہری نون عنہ انت بلے "انت"
 ۽ لبر ۽ سبب ۽ اے بگر آب بوت ۽ سرجمیں آہے ۽ دک یے گپت۔ ہمے

رنگا ایشی پدی زر ۽ "منی آ" ۽ "آ" دو آب بوت۔
 انتی ت بہ ہما "ت" کہ چرائی ساری ی، یے، ای، ون بئیت ۽ "ت" ۽
 جند آہری آب بہ بیت، شمار ۽ نئیت چوش کہ ساریت، سازیت۔ بیار
 انت۔ شہر انت، گلاب انت ۽ دگہ دگہ اے لہز ساری، سازی، بیارن،
 شہرے، گلابن چہ وپ ۽ درشان بنت بلے چوش ہم نہ انت کہ ہرکجا
 حساب ۽ بئیت اے گوں شر ۽ جند ۽ آئی ساچ ۽ کار داریت۔ بلے اے
 "ت" ۽ پشٹا "۽"، "یے" تے، اول ۽ لہز بیار انت گڑا اے "ت" شمار ۽
 کئیت۔

انتی الف بہ ہما الف کہ گیشاب ۽ ہوار دگہ لہزے ۽ پشٹا ہنچوش بئیت
 کہ وانگ مہ بیت یا چہ وپ ۽ درشان مہ بیت۔ چوش کہ گلاب انت۔
 زباد انت، شہر ایت، کم ایت۔ اے لہز گلابنت، زبادنت، شہریت، کمیت
 وانگ بنت ۽ الف درشان انت بیت پریشکا شمار ۽ نئیت۔
 دواری آب بہ ہما آب کہ یک لہزے ۽ آہر ۽ دووی لہزے پیسر ۽ بئیت نہ
 ہے آب ۽ دوئیں تواریاں یکے یل کنگ بیت چوش کہ
 "دل وات ترا" ۽ "وات" ۽ "ت" ۽ وانگ ۽ نئیت اے ستر "دل وات ترا"
 بیت کہ لاڑے لڈے ۽ وزن ۽ انت۔

بلوچی ءِ بُن رہبند ءِ شائری

چوناء اے در چہ مئے کتاب ءِ بنگپ ءِ ڈن انت ہم ءِ بنگپ ءِ یک
 نہ سستگیں بہرے ہم ایشی اہمیت ءِ رو ءِ مارا اے بابت ءِ چیزے گپ
 جنگ لوٹیت۔ اے دلگوشی لوٹیت کہ اے زوری نیں بنگپ مزنیں
 باوستے لوٹیت۔ ہمے باوست ءِ باہند دینگ ءِ ہاتر ءِ من اے بنگپ ءِ را
 اداں آرتگ لوٹ آں دانکہ اے زوری نیں بنگپ ءِ مسئلہ دیما بنیت
 اگاں چوش بوت تہ بلوچی زبان ءِ بلوچی شائری دوینانی گی شریں
 بروردے پیدا بیت۔

اے گپ وت یک گیشنگیں گپے کہ ہر ازمے ءِ یک دودے یا یک
 کارواجے بیت۔ بے دود ءِ بے کارواج ءِ چچ ازمکارے گوں وتی ازم ءِ
 انساپ کرت نہ کنت۔ ہمے وڑا شائری یک ازمے ءِ شائری ءِ را ہم یک
 دودے یک کارواجے ہست انت۔ ءِ چیزے پابندی ہم چریشی ءِ ابید کہ
 شائری پہ دودمان ءِ چینکہ سیت ءِ پاندگ انت پہ زندمان ءِ چینکہ الی
 انت۔ شائری ءِ سرا دگہ چیزے آگدہ ہم ہست انت کہ زبان ءِ گورسی ءِ
 بکنت۔ زبان ءِ ہب ءِ ہدوکی بدنت۔ پرے ہاتر ءِ الی انت کہ شائری ءِ

وهداں زبان ۽ دود ۽ ربهيدگ، زبان ۽ هُج ۽ گزرا، زبان ۽ ره ۽ ربهنداني
 هيال دارنگ به بيت۔ هه وڙا که شاري ۽ هاتر ۽ المي انت که آني تما
 روانگي به بيت۔ رتب ۽ وزن بداريت هه وڙا اے هم زلوري انت که
 آ زبان ۽ مکی ۽ جمی جاوراں برجم بکنت۔ ره بند ۽ بن ربهند ۽ سرجمی ۽
 هيال ۽ بکنت۔ چريشاں کجام دی یکے ۽ نيمگا هيال گور کنتگ مه بيت به
 چشيس شاري کجام دی ساهت ۽ ۽ په شائر ۽ ايرادے ودی کنت۔
 واجه ئی ایس ايليٹ ۽ گوشتگ هم هميش انت که شاري ۽ دودمانی
 آگده زبان ۽ سپارنگ ۽ پلگارنگ انت۔ آ گوشت که شائر هرچی بيمچار کنت،
 ماريت، هه بی چار ۽ مارگانی درشان زبان ۽ سانگ ۽ بنداتی آگده ۽ پيله
 کنت

بلے اے هبر باز ارمانی هبرے که بلوچی زبان ۽ شاري ۽ را په بلوچی
 زبان ۽ سانگ ۽ پلگارنگ ۽ باز کم ۽ بلوچی زبان ۽، را په شاري ۽ سانگ ۽
 پلگارنگ ۽ باز زیات کار مرز کنتگ بیدگا انت۔ اے وهدی مے شاري تک
 ۽ شریں پوهی ۽ سرپدی نیس شائر وتی شاري ۽ هاتر ۽ زبان ۽ راه ۽
 ربهنداں سرگوز کنتگا انت۔ بلکن من تے هده گوشت کن آں که په وتی
 شاري ۽ زبان ۽ بس ربهند هم ندر کنتگ بیدگا انت ۽ اے گپ المي انت

کہ چشیں شائری کہ آئی ہاتر ۽ زبان ۽ راہ ۽ رہند سرگوز ۽ ندر کنتگ بہ
 بنت آچینکہ شربہ بیت بلے آئی مستریں ہرابی ہمیش بیت کہ آچہ زبان
 ۽ راہ ۽ رہنداں دن بیت۔

اے گپ ہم من مارنگ کہ اے وڑئیں زبان ندریں شائری ۽ کس
 پہ زانت نہ کنتگا انت بلکن پدگران ۽ پیداک انت ۽ اے دیم ۽ آدیما
 نچار انت۔ من وتی نزیکیں دوئے شائر سنگتان ۽ کہ آھے وڑئیں شائری
 ۽ سواب ۽ گون ات انت ہے گپ ۽ جست کت تہ آوانی پسہ ہمیش ات
 کہ اے وڑچہ کوھنیں زمانگ ۽ کپتگ ۽ کنیت ".... مئے کوھنیں شائری ۽
 بگند ہے وڑئیں شائری، ملا پازل، ملا کاسم، جام درک، مست توکلی چد ۽
 ساری ۽ چد ۽ رند ۽ شائری ۽ بگند، اے ایجہ نہ انت "....
 من ہما روچ ۽ ہم چرے ناسرجمیں پسہ ۽ دلجم نہ بوت اوں ۽ دن
 روچ مروچی ہم نہ اوں۔ یکے و پریشکا کہ مئے کوھنیں شائر ^{90%} درسد
 ناواندگ ۽ ناپوہ بوتگ انت۔ اگل دھے ۽ وننگ ہم ایوکا فارسی ۽ چار
 کتاب یا اربی ۽ یک دوہنی کتاب ۽ پدا اربی زبان ۽ "شمسی ۽ قمری" آبابی
 درنیام ۽ الف ۽ لام ۽ واننگ ۽ نہ واننگ ۽ سکین ۽ آوان ۽ چرے بی
 چار ۽ ہم دور داشتگ کہ بلوچی ۽ تھا "شمسی ۽ قمری" ۽ جکانسری نیست

انت ۽ بلوچی گزر دگر انت۔ بلے کس ۽ بلوچی ۽ بن رہبند ۽ نیمگا دلگوش نہ
 واشنگ۔ کس ۽ اے اھساس ۽ مارگ ہم نہ بوتگ کہ بلوچی زبان ۽ رہبند ۽
 نیمگا نیکیں نزر ۽ شانک بدنت۔ زی ناوانندگی ۽ وہدان یل کن مروچی
 وانندگی ۽ وہداں ہم کس ۽ زبان ۽ نیمگا نچارتگ بلکن وانندگاں
 ناوانندگانی رنگیری ۽ پدگیری کرتگ ۽ ہمے درد واں روچ مروچی پیداک
 انت۔ زی کس ۽ زبان ۽ اھمیت وتی کم الہی ۽ کم پوھی ۽ سبب ۽ نزاننگ۔
 زی کس ۽ اے گپ ۽ سہما نہ بوتگ کہ ہر یک زبانے ۽ را وتی دود ۽
 دستورے بیت بلکن کس ۽ اے ہم نزاننگ کہ شاری ہم پہ دود ۽
 دستور ۽ کارواج انت۔ آواں گویاکی درشان ۽ سرا شاری ۽ وزن ایر
 کرتگ بلکن من تمداں ہم شت کن آن کہ آواں شاری ۽ وزن ۽
 رتب ۽ اھمیت نزاننگ آئی سبود ایش انت کہ توایں بلوچی شاری ۽ یکجا
 کن ۽ گوں اربی دریاہاں کساس بکن چے یکے ماں کساس ۽ بروبری ۽
 بنیت البہ بلوچی دریاہاں گوں بازیں پر بندے ڈیک وارت۔ اے
 کار سمانکی بوتگ یا بے سمانکی بلے زلور بوتگ ہنچوش کہ آوہد ۽ مہلونک
 ۽ شاری ۽ را یک ازے نزاننگ بلکن درشانی ۽ ہاتر ۽ یک زلورت ۽
 گزرے زاننگ بلے مروچی چوش نہ انت۔ مروچی گیشتر شائر پرے گپ ۽

تپاک انت کہ شاری یک از مے همے هاترء مروچی کے بلوئیت هم
 زیگیس شاریء کرت نہ کنت از می لهازء گڑاں باید انت کہ اے بنگپ
 دیما آرنگ بہ بیت کہ شاری آگدہ زبان ء بابت ء چے انت ء زبان ء
 آگدہ شاری ء بابت ء چے انت۔

یک گپے منا دلجم کنت پرے هاترء کہ بلونچی زبان ء وت ہما شانان
 ء کہ آ زبان ء پہ وتی شاریء ندر کن انت ہیر گیری کرتک داں کہ ہے
 وڑنیں شانان ء وتی دود ء کارواج ء سماء بگجیت۔ اے وڑنیں ہیر گیری
 ء درور ء ما دیما کاراں۔

چوش کہ بلوچی زبان ء شاری بیٹگا انت دگہ بچ زبان ء نہ بوٹگ نہ
 بوت کنت۔ منی نزر ء داں روچ مروچی زبان ندری شاری نہ گوٹگ کہ
 زبان ء راہ ء رہبنداں پہ شاریء ءیل کن یا زبان ء شریں سلامتیں
 لبزاں پہک دمب گڑ بکن پہ وتی رتب ء رد ء هاترء مے نزیکیں زبان
 فارسی، پشتو، براہوئی، سندھی، سرائیکی ء پنجابی انت کہ اے زبانانی یک نہ
 یک وڑے ء گوں بلوچی ء سیالی ہم ہست انت یا اردو کہ مے دربری
 زبان انت چشمیں ہچ شاری نہ گوانیت۔ من اے توامیں زبان ء بازیں
 شارے ء پول کرتگ بلے چہ کس ء اے وڑنیں شاری ء درور نہ

رتنگ

اداں ما اردو زبان ء پہ درور پیش کن ایں دانکہ گیشتر مردم سرپد
 بوت بکنت۔ ہنچوش کہ ما ساری ء گوشت کہ ہر ہمانوں کہ چرائی ساری ء
 کلہ آب بہ بیت آغٹہ ء بدل بیت ء حساب ء نیت چوش کہ جہان ء را
 جہاں، زبان ء را زبان۔ آسمان ء را آسمان کن انت ء ماں اردو ء اے
 لبزان ء گوں کہاں، وہاں ء گوں ء ہم رتب کن انت۔ بلے چوش کدی نہ
 بوتگ کہ ”کہاں ء وہاں“ ء لبزانی آہری غٹہ ء نون پہک چرے لبزاں
 سستگ ء اے لبزان ء کہا، وہا جوڑ کرنگ ء گوں رہا ء سما ء گوں ء
 ہرتب کرنگ۔ جہل ء ما یک ٹکبندیے پہ درور دیم کارا ایں اے ٹکبندی
 مے وتیگ انت اردو ادب ء چشمیں درور نیست پہ درور انت۔

کیا ہوا خواہ ہے صبا میری

خاک اڑاتی ہے جا بجا میری۔

بچ کے جاؤ گے تو کہاں ظالم

تو جہاں ہے نظر وہا میری

اے پر بند یا تک بندی ء ماں اربی دریا باں کس اس کن ایں بلے شما
 پرے گپ ء بچ تہروز کرت نہ کن ات کہ وہا ء بجا من ہرتب کرنگ

انت روانت۔

کا ہُ وا خا ہ ہے ص با مے ری
 خاکُ ژا تی ہ جا ب جا مے ری
 بچ ک جا و گ تو ک با ظالم
 تو جِ جا ہا مے ن ظر و با مے ری
 فاع لائت م فاع لائت فاع لائت
 اداں ماگندایں کہ "کیا" ۽ "لبز" "کا" بوت "خواہ" ۽ "لبز" "خواہ" بوت
 "اڑاتی" ۽ الف شمارہ نہ اٹکد "ہے" ۽ "یائے" شمار کنتنگ نہ بوت۔
 "بچ کے" ۽ "یائے" ہم کسائے نہ اٹکد ہے وڑے "گے" ۽ "یائے" ہم
 شمار کنتنگ نہ بوت۔ ہے پیما کہاں ۽ جہاں ۽ عننہ ۽ نون ہم حساب ۽
 در بوت انت۔ ماں اے تگبندی ۽ چاری زر ۽ رتب "وبا" بندر ۽ وہاں
 انت کہ ما پہ وتی شاری ہمرتبی ۽ ہاتر ۽ دمب گڈ کرتگ ۽ گوں "بجاء"
 صبا" ۽ ہم رتب کرتگ۔ سیاہگ (املاء) روانت۔ کسے را پیش بدارات
 آ "وبا" ۽ پہ "وہاں" ۽ حساب نہ کنت۔ وہدے کہ کیا، خواہ، اڑاتی، ہے،
 گے، جہاں سرجم ۽ نبشت بوت کن انت ہنچوش کہ ایشانی ہم یک یک
 آہے کسائے ۽ نیت ہے وڑا وہاں ۽ آہری آب کسائے ۽ شمار مہ بیت

بلئے بے چارگ دمب گڑے "وہا" نبشت کنگ و مہ بیت ء نیکہ اردو دان
پرے گپ ء اجازت دئے انت۔

فارسی ء یک پر بندے
دوست آن باشد کہ گیرد دست دوست
در پریشان حالی و در ماندگی

اگل اے زربار ء ماکساس بکن ماں اربی ء فارسی دریاباں تہ چوش

بیت

دو س ا ا با شد ک گی رد دست دوس

در پرے شا حالی و در مان دگی

فا علا تن فا ع لا تن فاع لات

ماں اے زربار ء گورم (صدر) ء لبر دوست ء "ت" حساب ء نیانک

الف همزه دو الف بوت "آن" ء نون چہ حساب ء در بوت۔ "کہ" ء

"ہم" شمار نہ بوت۔ بنے وڑا دمی زر ء لبر "دوست" ء "ت" شمار نہ

بوت۔ بن زر ء پد گورم ء لبر پریشان ء نون ء را حساب کنگ نہ بوت۔

بلئے دوست ء پریشان ء آہری آب "ت" ء "ن" ء را کس ء چہ لبر

جتانہ کت۔

مھی نون بیات دیم پہ بلوچی شاریء دئے ایں کہ چے ڈولا بلوچی زبان ء
 لبزانی آب پہ شاریء رتب ء رواں ندر کنگ بوٹگ انت یا بلوچی زبان
 ء اے بے دودی ء بیر چوں شاران ء کپنگ انت۔ اے بابت ء کلاں
 ساری من وتی یک کوھنیں گالے ء زربارے پہ درور ء پیش کن آں۔
 ۰ پروشی ہم دل ء سازی ہم

زھرکنت ء منارازی ہم

اے زربار ء ماچوش یک وارے کس اس کن ایں دانکہ کجام لبز کجام
 مجبوری ء دُوب گڈ کنگ بوٹگ دیما بنیت۔

پ و ش ہ م دل ا سا زی ہم

ز ر کن ا ت ا من آ را زی ہم

لا رے لے لڈے لے لا رے

اے زربار ء دمی زر ء گورم ”پوشی“ بندر ء ”پروشیت“ انت ”ت“
 ء آب من پہ نزانکاری نبشت نہ کنگ ہنچوش کہ اگل نبشت بکتیں ء
 کس اس ء شمار مکتیں باکے نیست ات چوش کہ ہم لبز ء ”ر“ ہم شمار ء نہ
 اتلگ بلے نبشت و بوٹگ بلے نزانکاری ء راھٹ انت۔ ہم زر ء پد
 گورم ”سازی“ ء لبز ہم بندر ء ”سازیت“ انت اداں ہم چو پروشی ء

”ت“ ء را جتا کتنگ بو تگد هے وڑا پدی زر ء کندی ء لبز ”زهر کنت“ ء
 ”ه“ هم کساس ء شمار نہ بوت بلے نبشت و بوت۔ رازی وت سر جمیں
 لبزے کہ ماں اے زربار ء رتب انت ء هے رتب ء سبب ء آئی
 ہر رتب لبزے ”ت“ دور کتنگ بوت ء آرا ”سازی“ کتنگ بوت چیا کہ آئی
 آہری آب ”ت“ دور مہ بو عیں تہ آ لبز سازیت بو تگ ات کہ گوں رازی
 ء ہر رتب نہ بو تگ ات۔ اداں من پہ وتی شر ء رتب ء مجبوری ء زبان ء
 لبزے را دمب گڈکت ء وتی زلورت پیلہ کت ء دل ء وش بوت آں کہ
 ہرج مرادے کہ من ماں اے شر ء پر بندنگ ء لوئنگ ات پیلہ بو تگ
 بلے چوش نہ انت بگند ات کہ زبان ء ہنارا چوں وتی بیر گپتگ
 ماں اے شر ء منی مراد اے بو تگ۔۔۔

”..... (دوست) منی دل ء پروشیت ہم بزاں منا گلگ دار یا نوشاں
 ہم کنت ء پدا منی دل ء سازیت بزاں منا دل بڈی ہم دنت ء منا وشاں
 ہم کنت بلے اے شہر ء مانا چوش نہ انت چوش انت۔
 ”..... آ (دوست) منی دل ء پروشیت ہم بزاں منا گلگ دار یا نوشاں
 ہم کنت ء پدا منی دل ء ساز جنوک ہم کنت۔ بندر ء من اے نچارتگ
 کہ سازی ء مانا چے انت و ہدے کہ نوں من سد کتگ داں زبان ء بیر

داگ اول۔

واجہ غوث بخش سابر ء یک پر بندے ء دو زربار پیش انت۔

پما نہ بے پہ دومی ء نندے ودار بے

روچے نہ روچے دوست غمانی شکار بے

مے "شوق" ء کدھ ء را بشکندے کیف بس

مارا "غرض" نہ انت کہ جہان ء بہار بے

اے پر بندے بلوچی کس چوش انت

پم ما ن بے پ دو میا تندے ودا ر بے

روچے ن روچے دس غما نی شک ار ر بے

لاڑے لڑے گو لے لڑے لاڑے لڑے لڑے

واجہ غوث بخش سابر ء اے پر بند ماں فارسی دریاہاں پر بستگد

گندنگ ء دو آب ء کمی انت بلے اے گپ مے مراد ء ڈن انت۔

فارسی دریاہاں چوش انت۔

پم ما ن بے پ دو میا نن دے ودا ر بے

روچے ن روچ دس غما نی شک انہا ر بے

مے شوق کد دھا ریش کن دے کیف یے بس

را غ رض ن ان ت کہ جا نا بہا ربے
 تف ع ل ن م فا ع ل ن ف ع ل ن مفا ع ل ن
 ماں اے چار بند یا دوئیں زرباراں جہل ۽ آب کسائے شمار
 وگ انت۔ "نہ" ۽ "ہ" "دوست" ۽ "وہ" (دوئیں) "شوق" ۽ "نہ" "نہ"
 ۽ جہان ۽ ھ۔

بلے واجہ ساہرے اے درستیں آباں ۽ جتانہ کرتگ ۽ وت ۽ را
 سیاہگ ۽ ردی ۽ شکار نہ کرتگ ۽ چم زاہرے اے چار بند ۽ تہاچ ردی مان
 نہ انت بلے چوش ہم نہ انت بلوچی زبان ۽ وتی ہر واجہ ۽ را گپتگ انت
 اے زینباکس پر بند ۽ مانا ہنچوش بدل کرتگ انت کہ شائر ۽ جند ۽ را
 لم سما نہ کپتگد ماہہ دروز ۽ شرے مانا ۽ اردو ۽ رحین ایں دانکہ زیاتاں
 بیات سرپد بہہ ایں۔

پمانبے پہ دومی ۽ نندے ودار ہے

تم (اے دوست) اگر ہمارے لئے نہیں تو کسی دوسرے کی خاطر
 زور انتظار کروگی (کسی اور کے انتظار میں بیٹھو گی)۔
 روپے نہ روپے دوست غمانی شکار ہے

(لیکن) کسی نہ کسی دن تم غموں کے زرخے میں ضرور آؤ گی۔

میں "شوق" ء کدھ ء را بشکند ء کیف بس۔

بچی

ہماری جامِ طلب کے لئے بس تیری ایک ہی مسکراہٹ کافی ہے

مارا "غرض" نہ انت کہ جہاں ء بہار ہے

ہمیں اس بات سے کوئی سروکار نہیں کہ تم اس جہاں میں گل

گلزار ہو جاؤ۔

اے پدی زر ء تیاب ء رہ بند ء روی ء سر ہمیں زر ء مانا بدل

کرتگد واجہ ساہر ء وتی پر بند ء رتب ء بروبر کتنگ ہاتر ء زبان ء

رہبند ڈالچار کتنگ ء زبان ء واجہ ء ہمے زر ء مانا بدل کرتگ ء ہیر کپنگ

انت من ستک آل کہ واجہ ء را اے روی ء سما ہم ہست انت کہ

انت۔

آہری بند یا پدی زر ء واجہ ء مکسدیچ وڑا ہمے نہ انت کہ ما بر

نہشت کرتگ بلکن واجہ ء مراد ایش بوتگ کہ

"..... ہمیں اس بات سے کوئی سروکار نہیں کہ اس جہاں میں بہار

آجائے (یا نہ آئے) کیونکہ تمہارا آنا ہی ہمارے لئے بہار ہی تو ہے

بلے چیا کہ ہے۔ ماں بن رہبند ء یک ء سازگ (۱۰) حاضر ء ہاتر ء

کنیت بزاں تو ء نندے شکار ہے بزاں تو شکار ہے۔ بہار ہے بزاں

تو بہار ہے۔

بلئے واجہ ء مکسد اداں یک ء ساڑیک ء بدل ء یک ء اندیم ء ہاتر ء لبز
 آرنگی ات بزاں بہار بنیت ء اے مکسد ء ہاتر ء شہر چوش بوتگ ات۔
 مارا "غرض" نہ انت کہ جہان ء بہار بنیت۔ بلئے واجہ شائر ء را
 ودار بے ، شکار بے ء ہمر تہی ء ہاتر بہار بنیت ء "ت" ء را دمب گڈ
 کنتگی ات۔ آئی ہنچوش کرت ء بہار بنیت ء را بہار بے کت۔ کہ ایشی مانا
 چینکہ بدل بوت اے ہم شما دیست۔

منی ہمبل ڈاکٹر پزل خالک ء یک پر بندے

کر تگس در سیں نیکی گناہ بوتگاں

مئے ء تہی راہ ء در نیں جتا بوتگاں

زی ہمایاں کہ مئے پاؤ پر تگاں مروچ

چو گوش انت کمر شانیں خدا بوتگاں

ء مھے پر بند ء بن زر چوش انت۔

جار ء شاہی گوش آں او پزل ہر کجا

"کعبہ" ء ساہگ ء مندر ء بوتگاں

بیات اول سرا اے پر بنداں کس اس کن ہیں۔

بھی کرتے گے در سنی کی گناہ بوتگ ا

مے ۽ تہ را ہ در نی جتا بوتگ ا

زی ہ ما ہا کبے پادپت کم روج

چو گشن کہ رشا نے خدا بوتگ ا

جا رشا ہی گشا او فزل ہرج ا

کا بھے سا ہ گا من درا بوتگ ا

لے لڈے گو لڈے لے لڈے گو لڈے

نوں بیات اے پر بند ۽ نزوری ۽ نیمگا رو ایں۔ ہنچوش کہ شماوت

دیت کہ از می لہاز ۽ اے پر بند بروبر انت۔ ۽ سیاہگی لہاز ۽ ہم دمب

گڈی مان نہ انت یے۔ زیات سریدی ۽ ہاتر ۽ ایشی رجانک ۽ اردو زبان

۽ کن ایں ۽ ساری ۽ ہمے پر بند ۽ ہوالہ ۽ "بوتگ" ۽ گردان ۽ کن ایں۔

چوش کہ۔

من بوتگ آں۔ ما بوتگ ایں

تو بوتگئے۔ شما بوتگات

آ بوتگ۔ آ بوتگ انت

کر تگس در سس نیکی گناہ بوتگاں۔

جی میرے سارے کئے ہوئے نیکیاں گناہوں میں ”بدل گیا ہوں“

مئے ء تئی راہ ء در نیں جتا بوتگاں۔

میرے اور تیری راہیں اب علیحدہ ”ہو گیا ہوں“

زی ہما ہاں کہ مئے پاؤں پر تکاں مروچی

کل وہ (لوگ) جو میرے پاؤں دا بتا رہا ہوں آج

چو گوش انت کمر شانیں خدا بوتگاں۔

یہی کہتے ہیں کہ (وہ لوگ) قبر برسانے والے خدا ہو گیا ہوں۔

جار ء شاہی گشاں او پزل ہر کجا

ارے فضل میں نے ہر کہیں اپنی آواز شاہانہ کہی ہے (علی الاعلان)

کاجہ ء ساہگ ء ، مندر ء بوتگاں

کعبہ کے سائے تلے یا مندر میں رہا ہوں۔

منی ہیال ء واجہ ڈاکٹر ء اے پر بند ء بُزر آہتن (آمد) انت ء

ایندگہ زر آرتن (آورو) انت پریشکا واجہ پرے گپ ء لاچار بوتگ کہ

آہتن ء رو ء ایندگہ آرتنانی رتب ء نبشت بکنت۔ اگاں چوش مہوتیں تہ

باید ات کہ اے پر بند چوش نبشت بوتیں۔

کر تگس در سیں نیکی گناہ بوتگ انت
 مئے ء تئی راہ ء در نیں جتنا بوتگ انت
 زی ہماہاں کہ مئے پاد تر تگ مروجی
 چو گوش انت کھر شانس خدا بوتگ انت
 جار ء شاہی گوش آں او پزل ہر کجا
 کابہ ء بوتگ آں مندر ء بوتگ آں

اگاں چوش بو عیں تہ ڈاکٹر ء را بُزر یک ء گپکن ء بدل ء جم ء اندیم
 ء زگ (سیغہ) آرنگ کپتگ ات۔ بلئے ڈاکٹر ء را اے وڑیں جکانسری ء
 تانبل نہ کرت یے بلکن زبان ء رہبند بدل کنتگ ارزان تر ات۔ ء پدا
 زبان ء وتی ہر گپت انت۔

درور دگہ ہم باز دات بیت چیا کہ مئے لبرانک ء زبان ندری ء دودے
 ہم ہست انت۔ بلئے منی ہیال ء مفت کلزی ء نبشتانک دراج مہ بیت پہ
 سرپدی ء ہمکنہ باز انت۔ منا امیت انت کہ کتاب ء اے در پرے بنگپ
 ء شرین باوستے پاد کنت ء یک شرین آسرے دیما کنت۔ منی دز بندی
 انت کہ یہ کساس ء بروبری یا رتب ء ہاتر ء چشمیں کلہ آبے کنت کہ
 کساس ء شمار نہ بیت آوت یک ریایت ء شائستگی یے ایشی ہاتر ء
 لبرانی آباں دور کنتگ ء چنداں زلورت نہ انت۔

بلوچی دریاباں کسپاس

ہنچس کہ ماساری ء اے گپ دیما آورتگ کہ ہر یک زبانے ء وتی
تب ء وتی لوٹ بنت۔ لبرانک ء رہوت گوں زبان ء انت۔ یک نیمگے
لبرانک اگل زند ء آدینک انت تہ دومی نیمگا زبان ء دیمشت ء گہبود ء
بنداتی پدیانک انت لبرانک ء کجام تک بہ بیت آرا گوں زبان ء یک نہ
سستگس سیالے بیت۔ ء ہے سیالی شائر ء نبشتکار ء لاچار کنت کہ آ زبان
تب ء ہیال ء بدار انت چوش ہم بوتگ کہ زبان ء پہ سمانکی یا پہ بے
سمانکی شائر ء نبشتکار ء را وتی ہیال ء گہتگ۔ مسال ہبر ء فارسی ء
آورتگ نیں اربی زبان ء شری ساچ ء مارا اے موہ ہم ندادتگ کہ مایک
چمشانکے وتی زبان ء جند ء شاری ء آئی ساچ ء سرا دور بدے ایں ء
بگندایں کہ مے زبان ء را ہم شائیری ساچ ہست یا نیست۔ یا اے کہ
اے شاری انوں مے زبان ء بینگا انت پرچاگران انت۔ ہکس ہبر
ہمیش انت کہ ما اے زانتگ ء زلورت نمارتگ کہ مے زبان ء را شری
ساچ ہست یا نیست۔ ما بلوچی زبان ء دریابانی کچن ء پونجت ء چونائیں لبر
زانگ بلے اے کلےں جاورانی رجا ہم مے کوہنیں ء نوکس شاری ء

شریں بہرے پہ سمانکی یا پہ بے سمانکی بلئے بلوچی شہری ساچ ۽ روء انت
 ما اداں لیتے پر بند پہ درور دیما کار این ۽ گوں بلوچی شہری ساچ ۽ کس
 کن این دانکہ مارا یکے وَاے گپ ۽ سما بکیت کہ مئے شاری پہ کس
 کچ ہم بوتگ ۽ دومی مارا کس کنگ ۽ زانتکاری ہم رسیست
 من ہما انجیراں پن تاکیں۔

برز ماں کوہ ۽ سرشم ۽ رستاں۔
 سر منی چ گوات ۽ نہ چندینتگ۔

اے پر بند ۽ کس ۽ ما چوش کن این

من ہما ان جی را پ تن تا کے
 بر زما کوھے سر ش ما رس تا
 سر م نی اچ گا تا ن چن ڈے گ
 لے لڈے لے لاڈے ل ڈے لا ڈے

واجہ گل خان نسیر چونائی ۽ و شاری ۽ تہا کس ۽ دریاب ۽
 منوک نہ انت۔ آئی نزر ۽ شاری خدائی دادے ۽ خدائی داد چہ از می دود
 ۽ دستور ۽ پہک آرات انت۔ پہ شر ۽ یک روی المی انت ۽ بس۔ س
 سبب انت (بلکن) کہ خدا مرزی ۽ بازیں پر بندے چہ کس ۽ ڈن انت

یا وزن ء در انت۔ ایشی درجا ہم آئی پر بندانی شریں ہرے ماں بلوچی
دریاب ء انت۔ خدا مرزی ء یک مشوریں پر بندے دیما کار ایں۔

کدم کدم روان بہ بت ۔ دلیر ء پہلوان بہ بت

اے پر بند ء دگہ یک مزنیں شریے ایش انت کہ اے پر بند
سزجی ء ماں بلوچی رنگ ء انت۔ ء دلی جو زہاں باہند و نت۔

کَ دَم کَ دَم رَ وَا ن ۔ بَ بَ بَ ت
و لَے رُ پَ لَ وَا ن بَ بَ ت
لُڈے لُڈے لَ اُڑے لُڈے

واجہ اتاشاد و تی اردو شاری ء جمگدگ سنگاب ء تہا یک اردو گالے
ء بابت ء کتی کنت کہ اے گال بلوچی زبان ء دریاب ء انت۔ ہمے گال ء
سے زربار کس اس کن ایں ء پہ درور دیما کار ایں۔

منجھد لحوں میں رہا جائے
آگ کی دیوار اک بنا جائے
ہوش میں تیرے قرب جو آئیں
مس کی لذت کا نشہ جائے
دل کی منزل ہے طے کہاں ہوگی
روح کی جانب راستہ جائے

مَن ج مد لم حو مے رَہا جائے
 آ گ کی دی وا رک بَنا جائے
 ہو ش مے تے رے قر ب کی باتے
 لم س کی لذت کا ن شہرہ جائے
 دل ک من ذل ہے طے ک ہا ہوگی
 رو ح کی جانب را س تہ جائے
 لے لڈے لے لا رے لڈے لازے

فوں مادگہ لہتے گیدی سوت ماں بلوچی دریاہاں کساس کن ایں
 دانکہ اے بگندا ایں کہ مئے کوھنیں شازی بلکن گیدی سوت ہم پہ کساس
 انت ہنچوش کہ آ وھداں بلکن کس ء اے ہم نزانگ کہ بلوچی ء را ہم
 دریاب ہست بلکن اے گپ ء سما ہم کس ء نبوتگ کہ پہ شازی ء دگہ
 دریاب ء کساس ء زلورت بیتہ اے گیدی سوت انت الما اے یک
 شازے ء بوت ہم نہ کن انتہ اے سوتاں بازیں سینگ دیتگ ء
 بازیں داب ء کہمباں بدل بوان ء داں تمداں وت ء را سراش کرتگہ

اچ وتی کاراں دل پشومان انت

کئے جتگ تیرے کئے جتگ تیرے

مئے دل ء چونیس آس ء انگیرے

اچ و تى کار ء دل پ شو مانن
 کے ج نگ تى رے کے ج نگ تى رے
 ے د ل ء چو نے آ س اُن گى رے
 لے لڈے لاڑے لے لڈے لاڑے

دلبر چشیں کھر ء مکن

کھر ء مکن زھر ء مکن

دل بر ج شے کھر ء م م کن
 کھر ر ء م م کن زھر ء م م کن
 لاڑے لڈے لاڑے لڈے

جنک کنگے کہ لڈیت ماں بہار ء

مناگندیت ء چیر دنتیں وت ء را

ج نک کب گے ک لڈ ڈی ما ب ہا را
 م نا گن دی ت چر دن تن و ت ء را
 لڈے گو لے لڈے لاڑے لڈے گو

بی بی ہانی و یک ناواند گیس زالے بوتگد آئی اے گپ بر
 نزانگ کہ شازی ۽ راوگہ راہ ۽ رہندے ہم بست انت۔ بلے ماں بلوچ
 چاگرد ۽ آئی پر بستگیں پر بند (اگلں پہ راستی بی بی ہانی ۽ پر بند انت)
 تالان انت گیشتر بلوچی تب ۽ بلوچی ۽ دریاب ۽ تہا انت۔
 ایشانی تہا یکے ما پہ کساس ۽ ور چنگ

دوشی کپوتاں نالنگ ۔ واپس دل اش آگاہ کنگ
 شاہ ۽ ہیالاں کپنگ اوں

دوشی کپوتا نا لنگ
 وابے دلش آگا کنگ
 شامے ہیا لاکپ تگن
 لائے لڈے گو لے لڈے

ہمے وڑا واجہ شے مرید وہدے بی بی ہانی ۽ بے کماری ۽ زنگ ۽
 ماں شازی ۽ جنت تہ آرا اے گپ ۽ سمانہ بیت کہ منی شازی پہ راہ ۽
 رہند انت۔ اے گپ وت شازی ۽ ہاتر ۽ بس بوتگ کہ آئی وتی ولی
 جوزہ پہ رو ۽ بند درشاں کرتگ (اگلں پہ راستی آ شازے بوتگ) چوش
 کہ آئی چاگرد بلوچی چاگرد بوتگ ۽ آہما اہد ۽ بوتگ کہ تنے وہدی فارسی ۽

حاکی سزجی ۽ بلوچستان ۽ کوهستگ ۽ نه اتلگ ات۔ پریشکا آئی پر بند بلوچی
 تب ۽ شریں شاهکار بوتگ انت۔ آئی هیالانی جملانی دریکه مروچی هم
 شاری ۽ تها بوتیں۔ آئی شاری ۽ شیر کنی ۽ مرچی هم چه دگه شائر ۽ پارسه
 ۽ مے دلان ۽ ساکم بکتیں۔ آگوشیت

هانی ترا شاه ۽ سر انت

اچ من سری ۽ جند مکن

مارا په نیم چمی همه چار

دل کو تلی چیزے نه انت

مهر په بها گیت نه بیت

بیات ایسی کس اس کن اس ۽ گند اس کہ اے ناوانندگیں شائر ۽

ہنچوش شیر کنیں پر بند پر بستگ سے وڑا پہ راہ ۽ رہند پر بستگ

ح ا ن ی ت ر ا ش ا ه س ر ن

ا چ م ن س ر ی آ ج د م کن

م ا ر ا پ ن م چ م ی م چار

د ل ک و ت ل ی چ ی زے ن ان

م ہ پ ہ ہا گ پ تن بیت

لا رے لڈے گو لے لڈے

خدا مرزی ملا پازل ۽ نام ماں بلوچی شاعری دنیا ۽ یک شرف
مندیں نامے انوگس وهد ۽ رہشون شاعر واجہ اتاشاد ۽ ہم ملا پازل ۽
پدگیری کنگ ۽ ہمائی زمین ۽ سرا وتی هیالانی بور تاچینتگ۔ آئی اے
شیر کنیں پر بند ۽ بگند ات۔

سہ شپیں زند ۽ غم جنتیں پاساں ہرکدی
من چراگ جاڑیں شانگ انت گل بیتگ ودی

سا ش پے زن دے غم ج تے پا سا ہر ک دی
من چ رگ جا رے شن ت گن گل بی تگ و دی
لے لڈے لا رے لے لڈے لے لا رے لڈے

واجہ اتاشاد انوگس وهد ۽ رہشون شاعر انت۔ آ بندر ۽ بلوچی
زبان ۽ شاعر انت ہنچوش کہ آ اردو ۽ ہم مستریں شاعرانی لڑ ۽ کسیت۔
واجہ غالب گوشت کہ اگاں منی شاعری ۽ براہداری ۽ رنگداری ۽ گندنگ
لوٹے تہ منی فارسی شاعری ۽ بوان۔ بے وڑا کے اگاں اتاشاد ۽ شاعری
۽ گندنگ لوٹیت تہ آئی بلوچی شاعری ۽ بوانیت۔ آمزگ کہ واجہ ۽ بلوچی
پر بندان ۽ مان انت اردو ۽ پر بند گوں وتی جہل ہیالی ۽ شیر کنی ۽ دیجا ہم

بلوچی شاعریء کُپت ء نہ گوستگد آ اردو شاعری کنت بلے بلوچی چاگرد آرا
 وتی نیمگا کشیت ء کاریت۔ پریشکا کے اتاشاد ء اردو شاعری ء بو انیت آرا
 بلوچی زبان ء تب ء تام ہر دو سر جمہیں رنگے ء رس انت۔ آئی یک ہنچیں
 اردو پر بندے من دیما کار آں کہ آئی یک شریے ایش انت کہ آیک
 شریں پر بندے ماں اے پر بند ء آئی چاگرد ء وشیں ڈولے ء چہر پیش
 واشنگد بلے ایشی دوی شری ایش انت کہ واجہ اتاشاد ء اے پر بند ماں
 یک شری دیوانے ء یک ہاکے ء دیما ونبت ء وتی نسب (سیکریٹری
 انفارمیشن) با وات ء دانکہ ہیہ ہاکم ء ہاکمی برجہ ات اتاشاد ء شاہدگی
 شیدائی نسب ء ات۔ آئی پر بند انت

پھر وہی شام تماشا ہے سحر کے بعد بھی
 پھر وہی بے منزلی ختم سفر کے بعد بھی
 موسم گل سے تو پھر وہ گل، وہ خوشبو ہے کہاں
 دل کا خشکابہ وہی ہے فصل تر کے بعد بھی
 ہم طلاطم زاد غرق آب کیا ہوں گے کہ ہم
 بادبان تیار رکھتے ہیں بھنور کے بعد بھی
 کیا کوئی طوفان باقی ہے جو آتا ہے ابھی

راکھ ہونا ہے تو کیا ہونا ہے گھر کے بعد بھی
 یہ بھی اس دست مسیحا کی کرامت ہے عطا
 درد گھٹنے میں نہیں آتا اثر کے بعد بھی

اے پر بندہ کس اس سزجی کن اس پہلی لوٹ آ۔

پھر وہی شامے تاشا سے سحر کے بیج دہی
 پھر وہی بے من زلیخت سے سحر کے بیج دہی
 موسے گل سے تپھر وہ گل و خوش بو سے کہاں
 دل کخوش کا بہ وہی سے فص لہتر کے بیج دہی
 ہم طلاطم زاد غرقے آبا کا ہو گے کب ہم
 باد باقی یا ررک تے سے بھور کے بیج دہی
 کائی حلو فان باقی سے ج آنا ہے ابھی
 راکھ ہو نا سے ت کا ہو نا ہ گھر کے بیج دہی
 یہ بھ اس دست مسیحا کی کرامت ہے عطا
 درد گھٹ نے سے ہی آتا اثر کے بیج دہی
 لے لڈے لاڈے لڈے گو لے لڈے لاڈے لڈے

واجہ زہور شاہ ہاشمی ء نام پہ بلوچی لبرانک ء گلزمین ء یک پہنچیں
 شجوعے کہ چرائی لبرانک ء ہمک تک ء وت ء را سیر آپ کر تگد چریشی
 ابید واجہ زہور شاہ ہاشمی ہما اولی مردم انت کہ آئی کدی زبان ء بن
 رہند پہ وتی شاری ء ندر نہ کتگد نوکیں نوکیں لبریلے البہ ٹاہینتگ کہ
 لیتے چاگرد ء کبول کر تگ ء لیتے کبول نہ کر تگد واجہ زہور شاہ ہاشمی ء
 شاری از می بنیاد ء کتگ آئی رتب ء رد ء ء وزن ء ہاس لہاز داشتگد
 آئی باز کمیں پر بند بنت کہ آیزن ء تہامہ بنت ء اے بے وزنی ء یک
 سبب سے ہما انت کہ واجہ مسعود حسین خان ء گوشنگد واجہ زہور شاہ
 ء اربی ء فارسی دریاباں شاری کتگد ء پر منا اے گپ بہمانگی گپے کہ
 واجہ ء وژنیں مردے ء دور گندیں چہاں بلوچی دریاب پر چا نہ دیستگ
 انت آہمنکہ مشکول بوتگ کہ آرا اے وھد ہم نہ رستگ کہ آئی اے
 نیمگا وتی نیکیں نزر شانک بداتیں۔ بوت کنت کہ مرگ ء پرشنگ ء آرا
 اے کم امری ء مہ برتیں ء چیزے وھد ء موہ بداتیں تہ اے نیمگا ہم آئی
 نیکیں نزر شانک گپتگ ات انت۔ واجہ زہور ء لیتے زربار ء اواں دیما
 کار ایں بگند ات۔

کئی گنوکیاں آجوتی مل ات
 تو اگاں سارے من بزاں ہوشاں
 کس میاریگیء نہ منیت وتی
 من میاریگاں بلے داں لوشاں
 اے پر بندے کس چوش انت

زہور شاہ

کی گنو کی یا آ جوی ملے لٹ

تو اگا سارے من بزا ہو شا
 کس میا ری گی آ من نی تن
 من میا ری آ بل ل دا گو شا
 لے لڈے لے لا ڈے لڈے لا ڈے

واجہ کازی مبارک ۽ نام ماں شہری لہزانک ۽ یک سنگینیں نامے آ
 چو نائی ۽ چو ایندگہ بازیں شائراں فارسی شہری ساچ ۽ شہری کنت بلے
 کدی کدی بلوچی شہری ساچ آئی کلم ۽ در کنت۔ اے چار بند یا دو زربار
 کازی تیگ انت۔

کیف نوشاں شمار باں بلکن
 من گنوکاں کہ سار باں بلکن

سر جنان ء و تی شو باز ء من
رو چے گوں تو د چار باں بلکن
ایشی بندری شتری ساچ ماں فارسی ء چوش انت۔

فا علا تن مفاع لن فعلن
کے ف تو شا خما ر یا یلکن
ء بلوچی ء چوش انت کہ

لے لڈے گو لڈے لڈے لا لڈے
کے ف نو شا خما ر یا بل کن
من گ نو کا ک سا ر یا بل کن
سر ج نا نا و تی ش با زا من
رو چ گو تو د چا ر یا بل کن

ہے واجہ بشیر بیدار ہم فارسی شتری ساچ ء شتری کنت بلے چاگرد
بلوچی انت، زبان بلوچی انت۔ پریشکا کدی کدی بلوچی شتری ساچ ہم دپ
وارت۔ واجہ بشیر بیدار ء اے پر بند ء بگند ات۔

گائیں تکان چہ کئی درالوئیت
حیر ء چہ کوریں حیدر ء لوئیت

لوپ لونجاں انت پاہو ۽ ساو ۽
باریں اے رندی کنی سرء لوٹیت

اے پر بند ۽ فارسی کساس چوش انت۔

گا رھک کا چہ کی درا لوٹی
فاع لا تن مس تف رع لن فع لن
وہدے کہ ایشی بلوچی کساس چوش بیت۔

لے لڈے لے لاٹے لڈے لاٹے

گا رھک کا چہ کی درا لوٹی
ھے رچا کو رے ھے درا لوٹی
لوپ لو جانن پا ہوے ساوے
بارے دن دی کی س را لوٹی

اے پر بندانی کسانگ ۽ بنی مراد ہمیش انت کہ یکے نو دربر
کساس ۽ وڑا بگند انت ۽ دومی مول کہ مستریں مول انت ہمیش پیش
دارنگ انت کہ مئے شازی ۽ یک شریں بہرے بے سمانکی ۽ ہم بلوچی
کساس ۽ دریاب ۽ روا شری ساچ ۽ انت۔
اے پیش دانشگلیں پر بنداں ابید ما بلوٹتیں دگہ بازیں پر بندے

پہ درور پیش داشت کرنگ ات۔ اے پر بندانی پیش وارنگ مکسد ایش
 ہم نہ انت کہ اے شانزانی شتراں ابید وگہ شانزانی شتراں اے روا نیاتلگ
 انت۔ چوش نہ انت ہر کسی شتراں اے ویدی ارزانی دیما اتلگ آپہ درور
 دیما آرنگ بو تگ انت ننتہ وگہ بازیں بلکن بلوچی شتری لبزانک ۽ اوژنا
 کنوکیں ہر یک مردے ۽ شتر (اگاں شتر انت) بلوچی دریاباں کساس بوت
 کن انت ۽ بلوچی دریابانی شری ہمیش انت ۽ شانزری ۽ ارزانی ۽ بنی
 مول پرے ہاتر ۽ پیلہ بیت کہ مئے زبان ۽ دریابانی تہا شتری ساچ ۽
 تو ایس شری مان انت۔

بلوچی دریاب (پنجار)

ہنچوش کہ ماساری ۽ گوشتنگ کہ بلوچی زبان ۽ شائری ۽ بن دریاب
 ”لے لڈے لیلارے لڈے لارے“ انت اے درگت ۽ ماہر چوں کہ مانی
 کتنگ اے آسراء رست این کہ ”بن دریاب“ ۽ ہر کچے ایندگہ کچاں گوں
 ہوار بیت ۽ دگہ یازدہ دریاب ٹاہنیت۔ ہما دریاب کہ جفت ۽ چہ بن
 دریاب ۽ دراتلگ انت ۽ سرجم انت آوان ۽ ماسرجم دریاب ۽ نام داتلگ
 ۽ ہما دریاب کہ چہ بن دریاب ۽ بدل ۽ چہ سرجم دریاب ۽ ہمک بہن
 ۽ کچاں ہوار بوتگ ۽ دراتلگ آوان ۽ ماسرجم دریاب گوش این
 بن دریاب۔ لے لڈے لیلارے لڈے لارے

اے دریاب ۽ راماناؤگی دریاب ۽ نام داتلگ۔ ناؤ یا ناؤگ دریا ۽ ہما
 جملانک تریں جاگہ انت کہ اے جملانکی ۽ رانچ وڑنیں چ ۽ کساس نیست
 انت۔ ہنچوش کہ اے دریاب وت چہ دگہ دریاباں درنیا تلگ بلکن اے
 آندگہ درستیں دریابانی ماس انت پریشکا اے پدر انت کہ چہ درستیں
 دریاباں جملانک تر انت پریشکا ما ایشرا ناؤگی دریاب گوشتنگ
 نوں بیات اے چیز ۽ گند این کہ چہ بن دریاب ۽ چے تور ۽

چینکہ سرجم دریاب درکنسیت۔ اے گپ شما زلور وگوش کبرنگ کہ بن
دریاب ۽ چارکچ انت۔ بزاں

لے لڈے لیللاڑے، لڈے، لاڑے

اے بن دریاب ۽ اولی کچ لے لڈے انت نوں بگند ات

لے	لڈے	لڈے	لاڑے	لیلاڑے
لے	لڈے	لاڑے	لڈے	لیلاڑے
لے	لڈے	لیلاڑے	لاڑے	لڈے
لے	لڈے	لڈے	لیلاڑے	لاڑے
لے	لڈے	لاڑے	لیلاڑے	لڈے

تے وڑا چرے کچ ۽ دگہ جنج دریاب "لڈے گو" ۽ درکنسیت بزاں
"لے لڈے" ۽ کچ "لڈے گو" ۽ بدل بیت چوش کہ "لڈے گو لڈے
لاڑے لیللاڑے" یکے اے جست ۽ کرت کنت کہ لے لڈے ۽ لڈے گو ۽
وزن بروبر انت گڑاں چے زلورت انت کہ لے لڈے ۽ بدل بکن لڈے
گو جوڑ بکن۔ تہ ایشی پتہ ایش انت کہ اے دوئیں کچانی وزن زلور یک
انت بلے سنگ اش دگر دگر انت۔ ایشرا ما چہ اربی ۽ کچے ۽ (رکنے ۽)
چوش دیما کارآں۔

یک رکنے (کچے) "فاعلن" انت کہ ایشی پنچ آب انت ۽ بلوچی "لے

ہے وڑا پنج دگہ دریاب لڈئے گوئے بنت انت۔
 بیات بن دریاب ء آسری کچ ء دراتلگ نیں دریاباں گندایں۔
 چاری کچ انت لاڑے۔

لڈئے	لیلاڑئے	لے لڈئے	لاڑئے
لے لڈئے	لڈئے	لیلاڑئے	لاڑئے
لے لڈئے	لیلاڑئے	لڈئے	لاڑئے
لڈئے	لے لڈئے	لیلاڑئے	لاڑئے
لیلاڑئے	لے لڈئے	لڈئے	لاڑئے
لیلاڑئے	لڈئے	لے لڈئے	لاڑئے

ہے وڑا ہر کجام جاہ ء "لڈئے گو" اتک دگہ دریابے زاننگ بیت۔
 بزاں بیت سے دریاب ہما سرجمیں دریاب انت کہ "لے لڈئے" ء کچ
 اش من انت ء دگہ بیت ء سے ہما سرجمیں دریاب انت کہ لڈئے گوئے
 کچ اش مان انت ء یک دریابے بن دریاب انت اے وڑا تے وہدی چل
 ء ہفت سرجم دریاب مئے دستاں اتلگ سمدے کہ اربی ء سرجم دریاب
 وت نوزدہ انت۔ اربی ء زخافات ء مئے ناسرجم دریاباں دیم پہ دیم بکن
 نے ہم ناسرجم دریاب گیشتر بنت کہ شاری ء ارزان تر کن انت۔
 ناسرجم دریاب ہما انت کہ چہ دو سرجم دریاب ء یا سے سرجم دریاب

ء دراتلگ بزاں یک یا دو کچ دگہ دریابے ء بہ بنت ء یک دو یا سے کچ دگہ
 دریاب ء تہ اے دریاب ناسرجم دریاب گوشنگ بہت کہ اے بابت ء رند
 ترا یک دو درور دیما کاراں۔

بلوچی دریاب ء آوانی نام

اے گپ ما پیرا پندر کرنگ ات کہ اے تو ایس دریاب ء گوں اے
 دریاباں ہمگر نچیں بہر ء کچانی نام ما وتی جند ء زانت ء سریدی ء ایر
 کرنگ۔ بلوچی زبان ء شری ساچ ء اے دریاب اولی رند انت کہ ما بچار
 کرنگ انت المی انت کہ ایشان ء چد ء ساری نام نہ بوتگ۔ بوت کن
 انت کہ مے اے نام رد بہ بنت یا ایش کہ پہ بازیں نوک باہند یا ہر ہما
 مردمان کہ چہ دریاء دور انت نوک بہ بنت۔ بلے یک گپے المی انت کہ
 دگوش کنگ بہ بیت کہ دریاء جل ء دریابکنت۔ ما دریاء ابید زند ء کجام
 دی سر زاہرے ء ہمگر نچیں نام بزرعین ات اے دریاء پوریاتی نہ بوتگ
 ات۔ البہ یک گپے ما دلہمی ء گشت کن ایں کہ اے درائیں نام بلوچی زبان
 نیگ انت در بلوچی نہ انت۔

ہنچوش کہ ما پیرا گوشت کہ بن دریاب بزان

”لے لڈے لیلارے لڈے لڈے“ ء را ماناؤگی دریاب ء نام
 دانگ۔ چون دانگ ایش پرا رتچ ساری ء بوتگ۔ ایندگہ دریاب ء آوانی
 نام چوش انت۔

(۱) لے لڈے لڈے لڈے لڈے لیلارے ..... نیلاپی دریاب

- (۲) لے لڈے لاڑے لڈے لیلارے ..... ہوسامی دریاب
- (۳) لے لڈے لیلارے لاڑے لڈے ..... شاسری دریاب
- (۴) لے لڈے لڈے لیلارے لاڑے ..... پپاسی دریاب
- (۵) لے لڈے لاڑے لیلارے لڈے ..... بانگواہی دریاب
- (۶) لیلارے لاڑے لے لڈے لڈے ..... زردانی دریاب
- (۷) لیلارے لے لڈے لاڑے لڈے ..... کورانی دریاب
- (۸) لیلارے لے لڈے لڈے لاڑے ..... کوشی دریاب
- (۹) لیلارے لڈے لے لڈے لاڑے ..... گوربہی دریاب
- (۱۰) لیلارے لاڑے لڈے لے لڈے لاڑے ..... اشرتی دریاب
- (۱۱) لیلارے لڈے لاڑے لڈے لے لڈے ..... بنگالی دریاب
- (۱۲) لڈے لاڑے لے لڈے لے لاڑے ..... سبزی دریاب
- (۱۳) لڈے لے لڈے لیلارے لاڑے ..... جلاپی دریاب
- (۱۴) لڈے لیلارے لے لڈے لاڑے ..... تلنگالی دریاب
- (۱۵) لڈے لے لڈے لاڑے لیلارے ..... سہیلی دریاب
- (۱۶) لڈے لاڑے لیلارے لے لڈے ..... ہاتی دریاب
- (۱۷) لڈے لیلارے لاڑے لے لڈے ..... سیلاپی دریاب
- (۱۸) لڈے لے لڈے لیلارے لڈے ..... شمالی دریاب

- (۱۹) لاڑے لیاڑے لڈے لے لڈے ..... پنچپی دریاب
- (۲۰) لاڑے لڈے لیاڑے لے لڈے ..... آلاڑی دریاب
- (۲۱) لاڑے لیاڑے لے لڈے لڈے ..... بھلی دریاب
- (۲۲) لاڑے لڈے لے لڈے لیاڑے ..... تیلابی دریاب
- (۲۳) لاڑے لے لڈے لڈے لیاڑے ..... رولی دریاب

چریشان ابید ہر ہما سرجم دریاب ء کہ آ لے لڈے ء بدل ء لڈے گو
 ء کچ ء کپنگ آئی نام ہما بیت کہ ایندگہ دریابی نام انت البہ سے نامانی
 پشنا ابہری لگیت چوش کہ

”لاڑے لے لڈے لیاڑے لڈے“ شمالی دریاب انت
 بنے اگل اے دریاب

لاڑے لڈے گو لیاڑے لڈے یا
 لاڑے لے لڈے لیاڑے لڈے گو بوت تہ ایشی نام شمالی
 ابہری دریاب بیت انت۔ سے ڈولا

لیاڑے لڈے لاڑے لے لڈے بنگالی دریاب انت
 اگل اے دریاب

لیاڑے لڈے گو لاڑے لے لڈے یا
 لیاڑے لڈے لڈے گو بوت تہ ایشی نام بنگالی

ناسرجم دریاب

ناسرجم دریاب ہنچوش کہ ماساری ۽ گوشت کہ ہما دریاب انت کہ جفت ۽ چہ بن دریاب ۽ در نیا تلگ انت بلکن دو یاسے سرجمیں دریابانی یک یک یا دو دو بہر ہوار بیت ۽ یک دگہ دریابے ٹاہنیت کہ آرا ناسرجم دریاب گوش ایر۔ ناسرجم دریاب اربی یا فارسی (اردو) ۽ زخافانی جاگہ ۽ انت۔ بزاں ہما کار ۽ کن انت کہ زخافات کن انت بلتے مے ناسرجم دریابانی دامن زیات پراہ ۽ شاہیگان انت ۽ جند اش ہم گیشتر انت۔ یک ہسابے ۽ * ناسرجم دریاب انت کہ اداں ہساب ۽ نام ۽ آرنگ کتاب ۽ تاکدیمیاں زیات کننگ انت ۽ بس چیا کہ زلورت یک ۽ دو سرجم دریاب ۽ ناسرجم دریاب ۽ تما بدل کننگ ۽ درور دیما آرنگ نیگ انت۔ چوش کہ

لڈے گو لڈے لڈے لے لڈے لیلڈے

اے دریاب دو دریاب ۽ دو بہراں در اتلگ کہ یک بہرے انت

لڈے گو لڈے لڈے ۽ دومی بہر انت لے لڈے لیلڈے

بزاں یک بہرے نیلاپی انباری دریاب نیگ انت ۽ دومی بہر شاسری

دریاب نیگ انت۔ اے دریاب ۽ اولی بہر نیلاپی ابائی دریاب نیگ

انت پریشکا ایشی نام نیلاپی اباری دواپی دریاب بیت۔

ہے وڑا دگہ دریابے

لیلاڑے لڈے گو لڈے لاڑے لے لڈے

اے دریاب ہم چہ دو دریاب ۽ دراٹلگ یکے

لیلاڑے لڈے گو ۽ دومی لڈے لاڑے لے لڈے انت۔

اولی ہر سبزپی دریاب نیگ انت پریشکا ایشی نام گوربامی اباری دواپی

دریاب بیت۔

دگہ یک دریابے

لے لڈے لاڑے لڈے لیلاڑے لڈے

ایشی اولی ہر لے لڈے لاڑے لڈے انت ۽ دومی ہر لیلاڑے

لڈے بزاں اولی ہر ہوسامی دریاب نیگ انت ۽ دومی ہر ہینگلی

دریاب نیگ انت پریشکا ایشی نام ہوسامی دواپی دریاب بیت انت۔

بلوچی اکڈمی کوئٹہ